

13-18-vuotiaiden kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta

Nea Lindeman

Sini Miilunpalo

Julkaisuvuosi 2021 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

13-18-vuotiaiden kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta

Nea Lindeman, Sini Miilunpalo
Terveystieteiden
Opinnäytetyö
11/2021

Terveydenhoitotyö

Hoitotyön koulutusohjelma Terveydenhoitaja (AMK)

Nea Lindeman, Sini Miilunpalo

13-18-vuotiaiden kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta

Vuosi 2021 Sivumäärä 48

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvailla 13-18-vuotiaiden kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta. Opinnäytetyö toteutettiin kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Aineisto koostui kymmenestä vuosina 2015-2021 julkaistuista seksuaalista häirintää ja väkivaltaa käsittelevistä tutkimusartikkeleista. Aineisto kerättiin kolmesta eri tietokannasta ja analysoitiin sisällönanalyysin avulla.

Opinnäytetyö sisältää tietoa koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta, terveydenhoitajan roolista seksuaalista häirintää kohdatessa, 13-18-vuotiaiden nuorten seksuaalisesta kehityksestä, seksuaalioikeuksista ja -kasvatuksesta, seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta.

Kirjallisuuskatsauksen analysoidun aineiston perusteella voidaan todeta seksuaalisen häirinnän olevan yleistä ja sen ilmenevän useissa eri muodoissa. Tutkimusten mukaan nuorten kokemuksissa yleisimpänä seksuaalisen häirinnän ilmenemismuotona olivat seksuaalissävytteinen nimittely, vartaloon liittyvä huomauttelu ja seksuaalinen ehdottelu.

Seksuaalinen väkivalta oli häirintää harvinaisempaa. Nuorten kokemuksia seksuaalisesta väkivallasta olivat suostuttelu, painostaminen tai pakottaminen seksuaalisiin tekoihin tai kanssakäymiseen. Kirjallisuuskatsauksessa tarkasteltiin myös cis-sukupuolisten ja heteroseksuaalien sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen kokemia seksuaalista häirintää ja väkivaltaa.

Kirjallisuuskatsauksen tuloksia seksuaalisen häirinnän ja väkivallan yleisyydestä ja eri muodoista voidaan hyödyntää nuorten seksuaalikasvatuksessa. Jatkossa olisi suotavaa selvittää aikuisten ja nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten seksuaalisen häirinnän ja väkivallan tunnistamista sekä osaamista puuttua näihin tilanteisiin.

Asiasanat: nuoret, kokemukset, seksuaalinen häirintä, seksuaalinen väkivalta, seksuaalinen hyväksikäyttö

Nursing

Public Health Nurse

Nea Lindeman, Sini Miilunpalo

Experiences of 13-18-year-old children of sexual harassment and violence

Year	2021	Pages	48
------	------	-------	----

The purpose of the thesis was to describe the experiences of 13-18-year-olds with sexual harassment and violence. The thesis was carried out as a descriptive literature review. The material consisted of ten research articles on sexual harassment and violence published in 2015-2021. The material was collected from three different databases and analyzed using content analysis.

The thesis includes information on school and student health care, the role of the public health nurse in sexual harassment, sexual development of young people aged 13-18, sexual rights and education, sexual harassment and violence.

Based on the data from the analysis of the literature review, it can be stated that sexual harassment is common and appears in various ways. Studies show that the most common manifestations of sexual harassment in young people's experiences were sexual name-calling, sexual comments of your body and sexual suggestions.

Sexual violence was less common than harassment. Young people's experiences of sexual violence included persuasion, pressure or coercion into sexual acts or intercourse. The literature review also examined sexual harassment and violence experienced by cis and heterosexuals as well as gender and sexual minorities.

The results of the literature review on the prevalence and various forms of sexual harassment and violence can be utilized in the sexual education of young people. In the future, it would be desirable to study the identification of sexual harassment and violence by adults and professionals working with young people, as well as the skills to address these situations.

Keywords: adolescents, experiences, sexual harassment, sexual violence, sexual abuse

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Teoreettiset ja käsitteelliset lähtökohdat	7
2.1	Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto	7
2.2	Terveydenhoitajan rooli seksuaalista häirintää ja väkivaltaa kohdatessa	8
2.3	13-18-nuorten seksuaalinen kehitys	8
2.4	Seksuaalioikeudet	10
2.5	Seksuaalikasvatus	12
2.6	Seksuaalinen häirintä ja väkivalta	13
2.6.1	Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ja seuraukset	14
2.6.2	Grooming	16
3	Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymys	18
4	Opinnäytetyön menetelmät.....	19
4.1	Kuvaileva kirjallisuuskatsaus	19
4.2	Tiedonhaun prosessi	20
4.3	Aineiston kuvaus ja arviointi	21
4.4	Aineiston analyysi	23
5	Tulokset	26
5.1	Nuorten kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä	27
5.2	Nuorten kokemuksia seksuaalisesta väkivallasta	28
6	Pohdinta	29
6.1	Tulosten tarkastelu	30
6.2	Luotettavuus ja eettisyys	31
6.3	Ammatillinen kasvu	33
	Lähteet.....	34
	Kuviot	38
	Taulukot	38
	Liitteet	39

1 Johdanto

Seksuaalista häirintää tapahtuu kaikkialla. Se on merkittävä koko yhteiskuntaa koskeva ongelma ja se estää sukupuolten tasa-arvon toteutumisen. Seksuaalista häirintää koetaan työpaikoilla, oppilaitoksissa ja harrastuksissa ja eniten sitä kokevat naiset, erityisesti nuoret naiset. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2021.) Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjä edustavilla, ulkomaista syntyperää olevilla, toimintarajoitteisilla ja kodin ulkopuolelle sijoitetuilla nuorilla on merkittävästi enemmän seksuaalisen häirinnän ja väkivallan kokemuksia. (Graskog ym. 2020.)

Lasten ja nuorten kokema seksuaalinen häirintä ja väkivalta ovat ajankohtaisia ilmiöitä. Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tulosten perusteella lähes puolet peruskoulun 8. ja 9.luokkalaisista tytöistä oli kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua viimeisen kuluneen vuoden aikana. Vastaavasti poikien kohdalla luku oli lähes joka kymmenes. Seksuaaliväkivaltaa oli kokenut tytöistä noin joka kuudes 8. ja 9. luokkalaisista sekä lukiossa ja ammattiopistossa opiskelevista. (THL 2021a.)

Tässä opinnäytetyössä käydään alkuun läpi keskeisinä käsitteinä koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä terveydenhoitajan roolia seksuaalista häirintää kohdatessa, 13-18-vuotiaiden seksuaalista kehitystä, seksuaalikasvatusta sekä -oikeuksia, mitä on seksuaalinen häirintä ja väkivalta ja mitä nuorten kokemuksilla tarkoitetaan tässä työssä. Opinnäytetyön tarkoituksena on 13-18-vuotiaiden seksuaalisen häirinnän ja väkivallan kokemusten kuvaaminen. Opinnäytetyö on toteutettu kuvailevana kirjallisuuskatsauksena ja tutkimiskysymyksenä on, minkälaisia kokemuksia 13-18-vuotiailla on seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta?

2 Teoreettiset ja käsitteelliset lähtökohdat

2.1 Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Terveydenhuoltolain 2010/1326 16§ kohdassa määritellään, että kouluterveydenhuollon palveluiden järjestäminen perusopetusta antavien oppilaitosten oppilaille kuuluu kunnan tehtäviin. Kouluterveydenhuollon palveluihin sisältyy edistää oppilaiden terveellisyyttä, turvallisuutta sekä koulu yhteisön hyvinvointia ja tätä seurataan kolmen vuoden välein. Vuosittain seurataan ja edistetään oppilaan kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia. Kouluterveydenhuoltolaikiin sisältyy kasvatustyön tukeminen oppilaan vanhempien ja huoltajien kanssa. Siihen sisältyy myös oppilaiden suun terveydenhuolto, joka pitää sisällään suun terveystarkastukset vähintään kolme kertaa perusopetuksen aikana, huomioiden yksilöllinen tarve. Erityistä tukea tarvitsevat oppilaat tai tutkimusten tarpeiden varhainen tunnistaminen sekä tukeminen, pitkäaikaissairaiden lasten omahoidon tukeminen moniammatillisessa yhteistyössä sekä mahdollisesti jatkotutkimuksiin sekä -hoitoon ohjaaminen kuuluvat myös kouluterveydenhuoltoon. Myös tarpeelliset erikoistutkimukset oppilaan terveydentilan toteamista varten sisältyvät kouluterveydenhuoltolaikiin. Kunnan tehtävänä on kouluterveydenhuoltoa järjestäessään oltava yhteistyössä vanhempien sekä huoltajien kanssa, muun oppilas- ja opetushenkilöstön sekä muiden tarvittavien tahojen kanssa. (Terveydenhuoltolaki 2010/1326.)

Terveydenhuoltolain 2010/1326 17§ kohdassa määritellään, että kunnan pitää järjestää opiskeluterveydenhuollon palvelut alueeseen kuuluvien lukioiden ja ammatillista koulutusta tarjoavien oppilaitosten opiskelijoille, riippumatta heidän kotipaikastaan. Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyy oppilaitosten opiskelu ympäristön ja -yhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin, turvallisuuden edistäminen ja seuraaminen 3 vuoden välein. Opiskeluterveydenhuoltolaikiin kuuluu tarjota kaksi määräaikaista terveystarkastusta lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoille, joissa seurataan ja edistetään opiskelijoiden terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä sekä yksilön tarpeen mukaiset terveystarkastukset. 17§ kohtaan kuuluu myös terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, joihin sisältyvät mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen sekä suun terveydenhuolto. Opiskeluterveydenhuoltolaki pitää sisällään erityistä tukea ja tutkimuksia tarvitsevien opiskelijoiden tunnistamisen ja tarvittaessa ohjauksen jatkotutkimuksiin ja/tai -hoitoon ja myös psykoterapiaan ohjaamisen edellyttämän hoidon sekä lausunnon. Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös työpaikalla järjestettävän koulutuksen ja työharjoittelun aikaisen terveydenhuollon, mutta tämä ei pidä sisällään oppisopimusopiskelijoita. Opiskeluterveydenhuoltoa järjestettäessä tulee toimia yhteistyössä alaikäisen opiskelijan vanhempien sekä huoltajien ja muun opiskelijahuolto- ja opetushenkilöstön kanssa sekä ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön ja tarvittavien tahojen kanssa. (Terveydenhuoltolaki 2010/1326.)

2.2 Terveydenhoitajan rooli seksuaalista häirintää ja väkivaltaa kohdatessa

Terveydenhoitajan kuuluu osallistua oppilaitoksen seksuaalisen häirintään koskevaan suunnitelman valmisteluun ja tähän liittyvien toimintatapojen sopimiseen. Terveydenhoitajan pitää selvittää terveystarkastuksissaan, onko oppilas kohdannut seksuaalista häirintää, väkivaltaa tai sen uhkaa. Mikäli terveydenhoitaja saa tietoonsa seksuaalista häirintää, tulee hänen tarjota tukea, apua ja ohjata oppilas yksilöllistä tarvetta mukaillen. Terveydenhoitajan velvollisuus on ilmoittaa kaikki alle 18-vuotiaaseen kohdistunut seksuaalirikosepäilyt poliisille sekä lastensuojeluun. (Granskog ym. 2020.)

Opiskelijoiden häirintäkokemuksiin voivat vaikuttaa myös muut tekijät, kuten seksuaaliseen suuntautumiseen, alkuperään, kieleen, vammaisuuteen liittyvät erot ja ne ovat tärkeää ottaa huomioon seksuaalisen häirinnän ehkäisemisessä. Nämä asiat voivat vaikuttaa myös terveydenhoitajan taitoihin puuttua häirintään. Seksuaalisen häirinnän kokemukset voivat vähemmistöihin kuuluvilla kietoutua yhteen muihin häirintä- ja syrjintäkokemuksiin. Mikäli seksuaalista häirintää tulee ilmi, terveydenhoitaja voi olla tarvittaessa muun henkilöstön tukena seksuaalisen häirinnän käsittelyssä. Jos seksuaalista häirintää tapahtuu yhteisössä, pitää opiskeluhoollon henkilöstön tuoda yleisellä tasolla keskusteluun yhteisössä tapahtunut seksuaalinen häirintä ja ennaltaehkäistä sitä jatkossa. Terveydenhoitajan täytyy tarjota oppilaalle mahdollisuutta päästä keskustelemaan henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa seitsemän oppilaitospäivän kuluessa, mutta mikäli asia on kiireinen, täytyy oppilaan päästä keskustelemaan samana tai seuraavana oppilaitoksen työpäivänä asiasta. Toisen asteen koulutuksessa terveydenhoitajan pitää tarjota opiskelijoille tarvittava sairaanhoito, mielenterveys- ja seksuaalipalvelut. (Granskog ym. 2020.)

2.3 13-18-nuorten seksuaalinen kehitys

Murrosiässä nuorten keho alkaa muuttumaan pikkuhiljaa lapsen kehosta aikuisen kehoon. Nuorilla alkaa joko kuukautiset tai siemensyöksyt ja he harjoittelevat omasta hygieniasta huolehtimista itsenäisesti. Murrosiässä oleville nuorille on tärkeää kokea olevansa samanlaisia kuin muut, joten aikaisemmin muita muuttuva keho tai myöhemmin kehittyvät nuoret voivat kokea olevansa erilaisia muihin ikätovereihin verrattuna. Saattaa kestää kauan, ennen kuin nuori tottuu uuteen ulkomuotoonsa ja muuttunut keho voi tuntua aluksi hyvinkin vieraalta. (MLL 2020.)

Murrosiässä sukupuolihormonien tuotanto kiihtyy, joka aiheuttaa myös seksuaalisen kehityksen kiihtymisen. Aikuisten seksuaalisuus alkaa kiinnostaa uudella tavalla. Tavallisesti nuori alkaa murrosiässä tuntee seksuaalista vetovoimaa muita ihmisiä kohtaan ja kokemaan seksuaalista kiihottuneisuutta, jolloin nuori voi kokeilla itsetyydytystä. Itsetyydytys on hyvä keino

tutustua omaan kehoonsa, päästä purkamaan seksuaalisia paineita ja testata omia fantasioitaan. Samalla nuori pääsee kokemaan ja oppimaan mikä tuntuu hyvältä ja mikä ei. Nuori alkaa nähdä itsensä uudenlaisena, seksuaalisena olentona. (MLL 2020.) Heräilevä seksuaalisuus voi myös ilmetä ronskeina puheina ja käytöksenä. Nuori hakee omaa seksuaalista identiteettiään ja pyrkii sopeutumaan uuteen, muuttuneeseen kehoonsa. Muutokset kehossa voivat herättää nuorissa pohdintaa. Nuoresta voi tuntua, että kaikki muut seurustelevat ja ovat jo olleet yhdynnässä. Kaveripiirissä voi olla painostusta varhaisiin seksuaalisiin tekoihin, koska joissakin kaveripiireissä arvostus liitetään varhaisiin seksuaalisiin kokemuksiin. Oma seurustelukumppani saattaa myös painostaa nuorta seksuaalisiin tekoihin. (MLL 2019.)

Tässä iässä harjoitellaan seurustelutaitoja, kuten opetellaan näyttämään omia tunteita, ymmärtämään toisen tunteita, kunnioittamaan toista, sietämään pettymyksiä ja vastoinkäymisiä. On tyypillistä, että nuoret miettivät voiko kukaan välittää hänestä tai ihastua häneen. Nuoret voivat kokea painetta siitä, kelpaavatko kenellekään sellaisena kuin ovat. Nuorten kannalta on tärkeää, että nuori tuntee oman kehonsa ja hyväksyy sen ja oman seksuaalisuutensa, ennen kuin ryhtyy toisen ihmisen kanssa seksuaalisiin kanssakäymisiin. Ensimmäisten seksuaalisten kokeilujen aika on vasta, kun nuori aidosti välittää kumppanistaan ja on riittävän kypsä tunne-elämältään. Tämä tarkoittaa sitä, että nuori pystyy vastavuoroiseen suhteeseen, läheisyyteen, haluaa tutustua rakastettunsa arvoihin, asenteisiin sekä kiinnostuksen kohteisiin. Nuori arvostaa toista, toisen tuntemuksia ja ottaa huomioon päätöksissään kumppanin mielipiteet sekä toiveet. Jos nämä asiat ovat kunnossa, ensimmäisestä seksuaalisesta kokemuksesta voi tulla toisen kanssa hyvä kokemus. (MLL 2019.)

Nuoren on tärkeää oppia erottamaan hyvän ja hellän kosketuksen ero ei-toivotusta ja loukkaavasta kosketuksesta. On tärkeää opettaa nuorelle, että hänen ei tarvitse tehdä mitään sellaista, joka herättää hänessä hämmennystä tai epämiellyttäviä tuntemuksia. Nuoret saattavat päätyä hakemaan tietoa seksuaalisuudesta ja voivat tahattomasti tai tarkoituksella löytää pornoa. Olisi tärkeää, että nuorilla olisi ympärillään luotettavia aikuisia, joiden kanssa he pystyisivät keskustelemaan seksuaalisuuteen liittyvistä asioista luottamuksellisesti tai hankkia nuorelle kirjallisuutta ja/tai materiaalia. (MLL 2020.)

Ihmisten elämä on täynnä kokemuksia, ja ne sisältävät elämyksiä, tunteita, tuntoja, aistimuksia sekä tunnelmia (KAMK 2021). Ihmisten kokemukset muotoutuvat aina merkitysten mukaan, sillä kaikki ilmiöt merkitsevät yksilölle jotakin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 39-41). Kokemuksella tässä työssä tarkoitetaan nuorten omakohtaisia kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta heitä kohtaan, tällaisia ovat esimerkiksi nimittely, koskettelu, viestittely ja pakottaminen seksuaalisiin tekoihin. Opinnäytetyö koskee 13-18-vuotiaita, jolloin nuoret opiskelevat yläkoulussa, ammattikoulussa tai lukiassa.

2.4 Seksuaalioikeudet

Seksuaalinen kehitys, biologinen sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen, sosiaalinen sukupuoli-identiteetti ja -rooli sekä suvun jatkaminen kuuluvat seksuaalisuuteen. Seksuaalisuus kuuluu osaksi ihmisyyttä ja on täysin luonnollinen osa seksuaalisuutta. Seksuaalisuus näkyy asenteissa, arvoissa, uskomuksissa sekä suhteessa itseensä ja toisiin. Seksuaalioikeudet kattavat yksilöiden oikeudet päättää tietoisesti ja itsenäisesti omaan seksuaalisuutensa sisältyvistä asioista. Ihmisen hyvinvoinnille ja tasapainoiselle elämälle on keskeistä, että seksuaalioikeudet toteutuvat. (Väestöliitto 2021h.)

Seksuaalioikeuksiin kuuluu oikeus tehdä omaan terveyteen, kehoon, seksuaalisuuteen ja lisääntymiseen liittyviä päätöksiä, ilman syrjintää, pakottamista tai väkivaltaa. Oikeudet kuuluvat aivan jokaiselle. Sillä ei ole merkitystä mitä sukupuolta olet, minkälaisia perhesuhteesi ovat, minkä ikäinen olet tai mitä valintoja teet koskien lisääntymistä. Seksuaalioikeuksiin kuuluu myös lisääntymisterveysoikeudet. (Amnesty 2021.) Seksuaalioikeudet voidaan jakaa seitsemään kategoriaan, jotka ovat esitetty kuviossa 1. Kaikilla on oikeus omaan seksuaalisuu-

Kuvio 1: Seksuaalioikeudet (mukaillen Väestöliitto 2021h).

teensa. Aivan kaikilla ihmisillä on oikeus kontrolloida omaa seksuaalielämäänsä sekä oikeus seksuaaliseen nautintoon. Seksin ei pidä ahdistaa eikä pelottaa ja ketään ei saa painostaa tai pakottaa seksuaaliseen kanssa käymiseen. Meillä kaikilla, niin lapsilla, nuorilla, aikuisilla kuin vanhuksillakin on oikeus nauttia seksistä, kokea turvallinen ja tasapainoinen seksielämä. (Väestöliitto 2021b.) Jokaisella on oikeus saada tietoa seksuaalisuudesta, siihen liittyvistä

vastuista sekä seksuaalioikeuksista ja nämä kuuluvat laadukkaaseen seksuaalikasvatukseen. Eri elämänvaiheissa ihmiset tarvitsevat tietoa seksuaalisuuden rikkaudesta ja monimuotoisuudesta, näin heillä on paremmat työkalut lisätä omaa hyvinvointiaan sekä nauttia omasta seksuaalisuudestaan. (Väestöliitto 2021e.)

Jokaisella on oikeus keholliseen ja seksuaaliseen itsemääräämisoikeuteen, eli jokainen saa päättää itse omaan kehoonsa ja seksuaalisuuteensa liittyvissä asioissa. Kaikilla on oikeus määrittää itse omat rajansa niissä määrin, etteivät ne kuitenkaan loukkaa kenenkään muun vai haluaako ollenkaan. Koskaan ei ole myöskään liian myöhäistä muuttaa mieltään, jokaisella on oikeus kieltäytyä tai vaikka lopettaa seksuaalinen kanssakäyminen kesken. Seksuaalista itsemääräämisoikeutta ei koskaan menetetä eikä siihen ikinä vaikuta henkilön oma toiminta. (Aaltonen 2012.)

Ihmisiä pitää suojella seksuaaliväkivallalta sekä sukupuoleen kohdistuvalta väkivallalta. Näihin sisältyy raiskauksilta suojeleminen, suojeleminen sukupuolielinten silpomiselta sekä seksuaaliselta kaltoinkohtelemiselta ja häirinnältä. Kaikilla on oikeus tehdä oma päätös avioitumisestaan, suojella itseään seksitaudeilta sekä raiskauksilta. (Väestöliitto 2021d.) Itsemääräämisoikeus ei muutu seurustellessa, avioliitossa tai rekisteröidyssä parisuhteessa ja raiskaus tai sen yritys on aina rikos (Aaltonen 2012). Kaikilla on oikeus laadukkaisiin seksuaaliterveyspalveluihin. Näihin sisältyvät oikeus turvalliseen raskauteen, synnytykseen, lapsettomuustutkimuksiin sekä -hoitoihin, seksitautien ehkäisyyn ja hoitoon sekä aborttiin, joka toteutetaan turvallisesti. Näihin sisältyy myös luotettavat ehkäisyvälineet, korkeatasoiset ja turvalliset lääketieteelliset hoitomenetelmät. (Väestöliitto 2021c.)

Yhteiskuntamme rakentuu erilaisista ihmisistä. Yhteiskunnassamme jokaisella on oikeus olla sellainen kuin hän ihmisenä on. Kenenkään ei tulisi joutua pelkäämään kokevansa syrjintää, leimautumista, vähättelyä tai väkivaltaa. Yhteiskuntaa voi kutsua tasa-arvoiseksi, mikäli yhteiskunta on rakennettu kaikkia varten ja kaikilla toteutuvat seksuaalioikeudet. Tämä tarkoittaa sitä, että kaikilla on samat oikeudet, vastuut ja mahdollisuus osallistua yhteiskunnan toimintaan. Kaikki ihmiset ovat arvokkaita sukupuoleen, luokkaan tai sukupolveen katsomatta. (Väestöliitto 2021a.) Omaan seksuaalisuuteensa liittyen jokaisella on oikeus tehdä yksityisiä ja yksilöllisiä päätöksiä. Meillä kaikilla tulee olla oikeus turvalliseen ja tyydyttävään seksielämään. Se tarkoittaa, ettei kenenkään tule kokea sosiaalista painostusta seksiin, vapauden riis-toa tai pelkoa vainosta. Tämä pääsee toteutumaan vain, jos yksityisyyttämme seksuaalisuuteen liittyen kunnioitetaan. (Väestöliitto 2021g.)

Kaikilla on oikeus seksuaalioikeuksien toteutumiseen ja velvollisuus vaikuttaa niihin. Kestävä kehitys tarvitsee aktiivista epäkohtiin tarttumista sekä muutoksien tekemistä. Ihmisillä on oikeus vaikuttaa itseään koskevien päätöksiensä tekemiseen perheiden, yhteisöjen, valtioiden kuin yhdistyneiden kansakuntien tasolla. Nuorten mahdollisuuksia on usein rajattu; heillä ei

ole välttämättä tarpeeksi tietoa, miten ja mihin he voivat vaikuttaa tai järkeviä vaikuttamiskeinoja ei ole saatavilla. (Väestöliitto 2021f.)

Nämä kaikki edellä mainitut oikeudet sisältävät velvollisuuden ja vastuun, joka tarkoittaa sitä, että jokaisella on velvollisuus kunnioittaa muiden oikeuksia toteuttaessaan omia seksuaalioikeuksiaan. Valtiolle sisältyy vastuu siitä, että jokaisen oikeudet turvataan lainsäädännöllä sekä mahdollisiin oikeuksien loukkauksiin puututaan. (Väestöliitto 2021h.) Edelleen ihmisten seksuaalioikeuksia loukataan ympäri maailmaa. Tämä tarkoittaa mm. sitä, että henkilöltä kielletään laillinen ja turvallinen abortti raiskaus- ja insestitapauksissa ja/tai ehkäisyn kieltäminen ilman aviomiehen tai perheen lupaa. (Amnesty 2021.)

2.5 Seksuaalikasvatus

Seksuaalikasvatus kuuluu seksuaalioikeuksiin ja jokaisella ihmisellä on oikeus saada seksuaalikasvatusta. Seksuaalikasvatus kuuluu kaikenikäisille ja aivan kaikille ihmisille. Kun elämä alkaa, alkaa myös ihmisten seksuaalisuus. Ihminen syntyy seksuaalisena olentona ja seksuaalisuus kehittyy läpi elämän, koko ajan. Seksuaalisuudesta kertyy tietoa tutkimisen, löytämisen, kysymisen ja seksuaalikasvatuksen avulla. Seksuaalikasvatus voi olla virallista tai epävirallista. Virallinen seksuaalikasvatus tapahtuu virallisen opetuksen järjestäjän toimintana ja epävirallista on kodin ja vanhempien tekemä kasvatustyö. Nämä kaksi täydentävät toisiaan eivätkä ole toistensa vastakohtia. Seksuaalikasvattajien välinen yhteistyö on erittäin tärkeää. Seksuaalikasvatus kuuluu aivan kaikille, sen tulee tavoittaa kaikki tasa-arvoisesti. Jokaisella on oikeus saada seksuaalikasvatusta ja tietoa seksuaaliterveydestä. Seksuaalisuuden kypsymistä ja kehitystä toimintaa tulisi sisällyttää terveysneuvontaan ja -tarkastuksiin lapsen ja nuorten kehitysvaihetta vastaavaksi. Terveystietolain ja asetuksen 338/2011 mukaan kunnan on järjestettävä terveysneuvontaa, johon sisältyy seksuaaliterveys. Terveystieto-oppiaineeseen kuuluu seksuaalikasvatus. Seksuaalikasvattajan tulee tehdä työtään ilman oletuksia ja normi-kriittisesti. (THL 2019b.)

Seksuaalikasvatusta tapahtuu kolmella eri tasolla: seksuaalivalistus, -opetus ja -neuvonta. Valistukseen kuuluu suurille joukoille tapahtuva viestintä seksuaalisuusasioista. Viestintä on yksisuuntaista, joten tällöin kuulijalla/lukijalla ei ole mahdollista esittää tarkentavia kysymyksiä tiedon antajalle. Seksuaaliopetus on yleisemmin pienelle ryhmälle tapahtuvaa opetusta, esim. koululuokassa. Tällöin kuulijalla ja puhujalla on mahdollisuus esittää tarkentavia kysymyksiä sekä reflektoida kuulemaansa ja näkemäänsä. Seksuaalineuvonta tapahtuu ammattihenkilön kanssa, joka on saanut seksuaalineuvontakoulutuksen. Tällöin ammattihenkilön kanssa keskustellaan yleensä yksin tai kaksin. Seksuaalikasvatukseen voidaan lukea näiden lisäksi myös ohjaus, jolloin mukaan voidaan ottaa esim. nuorisotiloissa tapahtuva seksuaalikasvatus. (THL 2019b.)

2.6 Seksuaalinen häirintä ja väkivalta

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan fyysistä, sanallista tai sanatonta seksuaalissävyytteistä ei-toivottua toimintaa. Tällä loukataan henkilön fyysistä tai henkistä koskemattomuutta tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti, erityisesti luomalla ahdistava, uhkaava, vihamielinen, halventava tai nöyryyttävä ilmapiiri. Myös tahaton teko voidaan tulkita häirinnäksi, mikäli sen vaikutukset ovat syrjiviä ja henkilö kokee toiminnan tai teon ei-toivottuna. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 1986/609.)

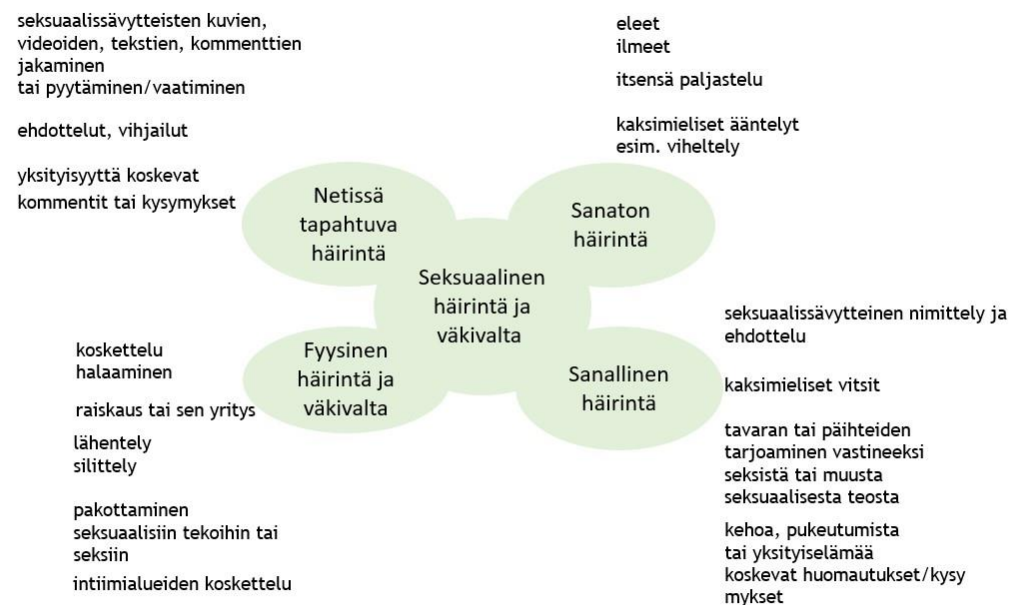
Rikosnimikkeenä seksuaalinen ahdistelu edellyttää sen, että tekijä tekee koskettelemalla toista seksuaalisen teon, joka loukkaa henkilön seksuaalista itsemääräämisoikeutta (Rikoslaki 1889/39). Seksuaalinen häirintä voi ilmetä monilla eri tavoin, näitä on tuotu esille myös kuvioon 2. Se voi ilmetä esimerkiksi seksuaalisesti vihjailevin elein ja ilmein, se voi olla seksuaalissävyytteistä nimittelyä tai koskettelua, kaksimielisistä vitsejä tai epäasiallisia seksuaalisia puheita. Se voi olla kehoa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevia seksuaalisia huomautuksia tai kysymyksiä, sukupuoliyhteyttä tai muuta seksuaalista kanssakäymistä koskevia ehdotuksia ja vaatimuksia tai se voi tapahtua eri sosiaalisen median kanavissa seksuaalisten sisältöjen, kuten kuvien, videoiden, tekstien ja kommenttien jakamisena. Häirintä on usein toistuvaa, mutta voi olla myös kertaluontoista. (Laitinen ym. 2020, 6; Kylmälahti, Laitinen, Vaaranen-Valkonen & Valoaho 2018, 5.)

Seksuaaliväkivallasta keskusteltaessa käytetään usein käsitteitä seksuaalinen hyväksikäyttö ja seksuaalinen väkivalta (THL 2020). Seksuaalista väkivaltaa ovat esimerkiksi yhdyntään tai suuseksiin pakottaminen ja sormen tai muun esineen väkisin työntäminen toiseen. Seksiin tarvitaan aina molempien osapuolten suostumus, esimerkiksi nukkuva tai muuten tiedottomassa tilassa oleva henkilö ei voi antaa suostumustaan. Raiskaus ja muu seksuaalinen väkivalta tai sellaisen yritys on aina rangaistava rikos. (Rikosuhripäivystys 2021.)

Vuoden 2021 kouluterveyskyselyssä raportoitiin, että perusopetuksessa 4. ja 5. luokkaa käyvistä lapsista 8,3 prosenttia ilmoitti kokeneensa seksuaalista kommentointia, ehdottelua, viestittelyä ja/tai kuvamateriaalin näyttämistä viimeisen kuluneen vuoden aikana. Määrä on kaksinkertaistunut verrattuna 2019 kouluterveyskyselyn tuloksiin. Kouluterveyskyselyyn vastanneista 2,3 prosenttia oli kokenut seksuaalista koskettelua tai painostamista koskettamaan viimeisen vuoden aikana. (THL 2019a; THL 2021.)

Lähes joka kolmas 8. ja 9.luokkalaisista, lukiolaisista ja ammatillisissa oppilaitoksista opiskelevista nuorista ilmoitti kokeneensa seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua viimeisen vuoden aikana ja seksuaaliväkivaltaa noin 9% nuorista. Tytöt kokevat kyselyn mukaan lähes viisikertaa enemmän seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua. Noin 15% tytöistä ilmoitti kokeneensa seksuaaliväkivaltaa viimeisen vuoden aikana, vastaavasti luku oli poikien kohdalla alle 5 prosenttia. (THL 2021.)

Pääasiassa seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua on tapahtunut puhelimen välityksellä, internetissä tai julkisessa tilassa. Koulun tiloissa seksuaalista ahdistelua ja ehdottelua on kokenut yli viisi prosenttia 8. ja 9.luokkaa käyvistä nuorista ja lukiossa olevista noin kaksi prosenttia ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevista vastaavasti kolme prosenttia. (THL 2021.) Myös poliisille tietoon tulleet seksuaaliväkivalta tapaukset ovat yleistyneet, syynä uskotaan olevan ilmoituskyvyn madaltuminen (THL 2020).

Kuvio 2: Seksuaalinen häirintä ja väkivalta (mukaillen Laitinen ym. 2020, 6; Kylmälahti, Laitinen, Vaaranen-Valkonen, Valoaho 2018, 5).

2.6.1 Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ja seuraukset

Suomen laissa on määritelty seksuaalisen kanssakäymisen yleiseksi suojaikärajaksi 16 vuotta. Alle kuusitoistavuotiaiden ei katsota kykenevän antamaan pätevää suostumustaan seksuaaliseen tekoon tai sukupuoliyhdyntään aikuisen kanssa. Lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä puhutaan muista seksuaalisista teoista kuin sukupuoliyhteydestä, sillä lähtökohtaisesti sukupuoliyhdyntään sisältävä teko arvioidaan törkeänä lapsen seksuaalisena hyväksikäyttönä. (Trejtnar 2019.) Perhepiirissä tapahtuvassa lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä suojaikäraja

on 18 vuotta. Perhepiirillä tarkoitetaan lapsen vanhempaa tai vanhempaan rinnastettavassa asemassa lapseen nähden olevaa tekijää, joka asuu lapsen kanssa samassa taloudessa. (Rikoslaki 1889/39.)

Lapsiin kohdistunut seksuaalinen hyväksikäyttö ei vaadi fyysistä kontaktia, vaan siihen luokitellaan myös esim. teknisiä välineitä hyödyntäen tehdyt teot. Tähän kuuluu esimerkiksi, mikäli tekijä saa lapsen kamerayhteydellä riisuutumaan tai tekijä itse masturboi verkkoyhteyden päässä. Ne voivat olla myös seksuaalissävyytteisiä viestejä eri sosiaalisen median kanavien kautta. Jotkut näistä teoista voidaan arvioida olevan lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yrityksiä tai niin sanottua groomingia eli lapsen houkuttelua seksuaalisiin tekoihin. (Trejtnar 2019.)

Seksuaalisen väkivallan vaikutukset uhriin on aina yksilöllisiä. Näihin vaikuttavat henkilön ikä, elämäntilanne, aiemmat traumaattiset kokemukset, seksuaalisen teon luonne ja se, minkälaista tukea uhri on tapahtuneen jälkeen saanut. Seurauksiin vaikuttaa suuresti myös tapahtumahetken aikainen dissosiaatio, joka on ihmiselle vaistonvarainen selviytymiskeino traumaattisessa tilanteessa. Dissosiaatio siirtää tapahtumahetken havaintoja, tunteita, ajatuksia ja kehon tuntemuksia tiedostamattomaan tilaan selviytyäkseen tilanteesta. Tämä voi aiheuttaa sen, ettei tapahtuma tunnu todelliselta tai omakohtaiselta ja tapahtumahetkellä henkilöstä voi tuntua siltä, että olisi siirtynyt oman kehonsa ulkopuolelle. (Terveyskylä 2018a.)

Osalle seksuaalisen väkivallan uhreista voi aiheutua pitkäkestoisia mielenterveyden häiriöitä. Yleisimpiä ongelmia ovat esimerkiksi ahdistuneisuus, pelot, syömishäiriöt, vakava masennus, paniikkikohtaukset, päihdeongelmat sekä itsetuhoisuus. Pitkäkestoisissa ja vakavissa mielenterveyden häiriöissä suhde omaan itseensä muuttuu usein negatiiviseksi. Henkilö voi tuntea syvää arvottomuuden tunnetta, kokea häpeää ja syyllisyyttä siitä, ettei voinut estää tapahtunutta, oman kehon voi kokea pilatuksi ja suhde toisiin ihmisiin myös muuttuu. Seksuaalisen väkivallan teolla on rikottu ihmisen perusturvallisuus, jonka jälkeen on hankala luottaa muihin ihmisiin ja on pelko siitä, että milloin tahansa hänelle voi tapahtua mitä tahansa. (Terveyskylä 2018a.)

Seksuaalista väkivaltaa kokeneelle on normaalia, että tapahtuman jälkeen ilmenee traumaattisen stressin oireita. Jotta traumaattisen stressin oireet eivät pitkittyisi ja kroonistuisi, on seksuaalista väkivaltaa kokeneen tärkeää saada ammattilaisen apua ja tukea mahdollisimman pian tapahtuman jälkeen. Seksuaalinen väkivalta voi aiheuttaa voimakkaan fyysisen ja psyykkisen stressitilan, traumaattisen kriisin. Seksuaalisen väkivallan teon aikana uhri saattaa tuntea voimakkaita tunteita, kuten avuttomuutta, pelkoa ja kauhua. Raiskauksen uhreista useat kokevat kuolemanpelkoa, vaikka väkivallan tekijä ei olisi väkivaltainen tai uhkailisi väkivallalla. Seksuaalisen väkivallan uhreilla voi olla voimakkaita häpeän, syyllisyyden, pelon ja epävarmuuden tunteita. (Terveyskylä 2018b.)

Stressioireet voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään. Ensimmäinen on uudelleenkokemisoireet, jolloin traumaattinen tilanne koetaan hyvin elävästi uudelleen, kokemus tai sen osia tulee trauman kokeneen mieleen yleensä hallitsemattomasti. Uhri voi kärsiä painajaisista, takau- mista tai välähdyksistä tilanteesta. Toinen ryhmä on välttämisoireet, jolloin trauman ajatte- lemista, muistamista ja tähän liittyviä tunteita vältellään. Tämä on usein myös syynä, miksi traumasta puhumista ja siihen liittyvistä asioista vältellään puhumasta. Välttämisoireet voivat vaikuttaa siihen, hakeeko uhri apua trauman jälkeen. Kolmanteen ryhmään kuuluu keholliset vireystilaan liittyvät oireet, jolloin keho on jatkuvasti valppaustilassa ylivirittyneenä ennakoii- maan ja reagoimaan mahdollista vaaraa. Tämä voi aiheuttaa keskittymis- ja univaikeuksia herkästi. Keho ei pysty rentoutumaan tässä tilassa, eikä henkilö saa levähtyä. Mikäli stressioi- reet kestävät yli kuukauden ajan ja rajoittavat samalla uhrin toimintakykyä, voi kyseessä olla traumaperäinen stressihäiriö. (Terveyskylä 2018b.)

Seksuaalisen hyväksikäytön vaikutukset lapsen tai nuoren normaaliin psyykkiseen, emotionaa- liseen ja seksuaaliseen kehitykseen ovat vakavia. Vaikutukset voivat ilmetä hyvin eri tavoin eri ikävaiheissa, esimerkiksi nuoruusiässä oman seksuaalisen identiteetin rakentamisessa ja parisuhteeseen ryhtyessä. Aikuisiällä vaikeudet ihmissuhteissa ja toisiin luottamisessa ovat hy- vinkin tyypillisiä. Hyväksikäytetyillä on todettu masennusta, itsetuhoista käyttäytymistä sekä olevan taipumusta joutua uudelleen uhriksi myöhemmin elämässään, ei vain seksuaalisuh- teissa vaan myös muilla tavoin esimerkiksi henkisesti tai taloudellisesti. (Heikinheimo & Ta- sola 2007.)

2.6.2 Grooming

Grooming tarkoittaa lapsen houkuttelua seksuaalisiin tekoihin. Luomalla kiintymys- ja luotta- mussuhteen verkon välityksellä lapseen tekijä valmistele lasta seksuaaliseen hyväksikäyttöön verkossa tai reaali maailmassa fyysisessä kontaktissa. Verkon kasvottomuus ja nimettömyys luovat mahdollisuuden hyväksikäytölle. Usein tekijät ovat hyvin taitavia manipuloijia, ja lapsi onkin usein mukana vapaaehtoisesti suhteen luomisessa. Kaikki saattaa alkaa esimerkiksi lap- sen kehumisesta ja huomion antamisesta, prosessi voi kestää minutteja, tunteja, päiviä tai jopa kuukausia riippuen tekijän omista tavoitteista ja kuinka lapsi tai nuori reagoi. Tekijä usein esittää eri-ikäistä kuin mitä todellisuudessa onkaan. (Kreivi 2019.)

Yleisimmin internetin kautta seksuaalisen hyväksikäytön uhreiksi päätyvät 13-15-vuotiaat ja hieman harvemmin 11-12-vuotiaat. Alun tutustumisen jälkeen lapsi jatkaa vuorovaikutussuh- detta usein sen vuoksi, että kokee tulevaisuuden välitetyksi ja ymmärretyksi. Myöskin hyväksyn- nän saaminen omalle muuttuvalle keholle tai omille mielipiteille, kaverisuhteiden kaipuu sekä seikkailunhalu ja jännitys saavat usein lapsen jatkamaan suhdetta. Seksiin viittaavat puheet tai vihjailut tulevat usein hiljalleen sekä asteittain mukaan vuorovaikutukseen. Lapsen voi

olla vaikea tällaisissa tilanteissa tunnistaa yksittäisiä kommentteja ja pyyntöjä omia rajoja rikkoviksi. Tekijä usein koittaa saada lapsen suostumaan kasvokkain tapaamiseen, mutta yleensä seksuaalirikos on kuitenkin tapahtunut jo verkon välityksellä esim. kamerayhteydellä, kuvien jakamisena ja seksuaalissävyytteisissä keskusteluissa. (Pelastakaa lapset 2011.)

3 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla 13-18-vuotiaiden kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta.

Tutkimuskysymys:

Minkälaisia kokemuksia 13-18-vuotiailla on seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta?

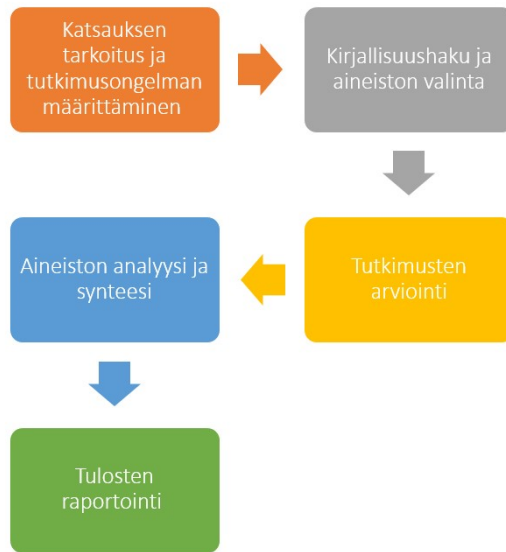
4 Opinnäytetyön menetelmät

4.1 Kuvaileva kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsauksen tehtävänä on kehittää tieteenalan teoreettista ymmärrystä sekä käsitteistöä, arvioida jo tehtyä tutkimusta tai kehittää teoriaa. Sen avulla voidaan kuvata analyttisesti jo tehtyä tutkimusta tietyistä aiheista. Kirjallisuuskatsauksia on monia erilaisia tyyppisiä riippuen tarkoituksesta tai aineistosta. Jokaiseen kirjallisuuskatsaukseen kuitenkin kuuluvat tietyt vaiheet, jotka muodostavat aikaisempaan kirjallisuuteen perehtymisestä katsauksen. Nämä vaiheet ovat katsauksen tarkoitus ja tutkimusongelman määrittäminen, kirjallisuushaku ja aineiston valinta, tutkimusten arviointi, aineiston analyysi ja synteesi sekä tulosten raportointi. Vaiheet ovat vielä näkyvillä kuviossa 3. (Stolt, Axelin & Suhonen 2015, 7, 23-32.)

Kirjallisuuskatsausta pidetään hyvänä välineenä syventää tietoa sellaisista asioista, joista on jo olemassa valmista tutkittua tietoa ja tuloksia. Kirjallisuuskatsaus tutkimusmenetelmänä on siis niin sanotusti tutkimustiedon tutkimusta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 138.) Opinnäytetyön tutkimusmenetelmäksi valikoitui kuvaileva kirjallisuuskatsaus sen vastaten parhaiten opinnäytetyön tarkoitukseen.

Kuvailevia eli narratiivisia kirjallisuuskatsauksia on useita erilaisia tyyppisiä, ja niiden avulla pyritään kuvaamaan aikaisemmin tehtyyn tiettyyn aiheeseen liittyvää tutkimusta. Kuvailevia kirjallisuuskatsauksen tyyppisiä ovat kriittinen katsaus, kartoittava katsaus, scoping katsaus, nopea katsaus ja yleiskatsaus. Näistä tyypeistä parhaiten tämän työn tutkimuskysymykseen ja tarkoitukseen vastaa yleiskatsaus, jonka avulla tehdään aikaisemman tutkimustiedon tiivistämistä ja analyysiä. Tällä kirjallisuuskatsauksella luodaan yleiskatsaus, jolla kuvataan tutkimuskohde yleisellä tasolla. (Stolt ym. 2015, 9-12.)

Kuvio 3: Kirjallisuuskatsauksen vaiheet (mukaillen Stolt, Axelin & Suhonen 2015, 7, 23-32).

4.2 Tiedonhaun prosessi

Opinnäytetyön aineiston keruu toteutettiin loka-marraskuun 2021 aikana. Aineistohakua tehtiin aiheeseen tutustuttua ja alustavien kirjallisuushakujen perusteella tutkimuskysymys tarkennettiin lopulliseen muotoonsa. Kirjallisuushakuja tehdessä aineistoa karsittiin lukemalla sen tiivistelmä, tutkimustulokset ja pohdinta ja näiden perusteella tehtiin päätös, otettiin mukaan vai suljetaanko pois huomioiden määritellyt sisäänotto- ja poissulkukriteerit. Aineistoa haettiin seuraavista tietokannoista: Ebsco Cinahl, Google Scholar sekä Proquest. Ebsco Cinahl:ssa löytyi kattavasti terveystieteiden julkaisuja, vertaisarvioituja tutkimuksia/artikkelia ja hakukriteereiden avulla pystyi hyvin rajata haettavaa aineistoa. Google scholar on maksuton hakupalvelu ja tässä työssä sitä käytettiin pääsääntöisesti suomenkielisiä artikkeleita hakiessa. Proquest on laaja monitieteinen yhteistietokanta, jossa yhtenä keskeisenä aihealueena ovat terveystieteet. Aineistohaun tulokset ovat nähtävillä kuviossa 5. Aineistohaussa yhdisteltiin näitä hakusanoja: sexual abuse, harrasment, child, adolescent, experience/-s, nuoret, kokemus seksuaalinen häirintä, seksuaalinen väkivalta. Tiedonhakua rajattiin niin, että mukaan hyväksyttiin sellaiset aineistot, jotka on julkaistu viimeisten 10 vuoden sisällä, joiden sisältö vastasi tutkimuskysymykseen, jotka olivat tieteellisiä julkaisuja/artikkelia, olivat saatavilla maksuttomana valituista tietokannoista ja olivat joko suomeksi tai englanniksi. Nämä kriteerit ovat nähtävissä kuviossa 4.

Kuvio 4: Sisäänotto- ja poissulkukriteerit

4.3 Aineiston kuvaus ja arviointi

Kirjallisuuskatsauksen aineistoksi valikoitui 10 artikkelia. Kaksi näistä ovat suomenkielisiä ja loput englanninkielisiä. Aineistot on kuvattu taulukossa 1 suppeasti ja laajemmin liitteessä 1, jossa on kerrottu aineistojen koot, tutkimuksen tarkoitus, tutkimusmenetelmä sekä keskeiset tulokset. Tutkimusten arvioinnin tulokset on myös merkitty liitteeseen 1 näkyville.

Hakusanat	Tietokanta	Hakukriteerit	Hakutulokset	Hyväksytyt otsikon/tiivistelmän perusteella	Hyväksytyt koko tekstin perusteella
Nuorten seksuaalinen häirintä pro gradu "nuorten kokemuksia"	Google Scholar	2016-2021	92	7	1

Sexual abuse on adolescents AND experiences	ProQuest	Full text, Scholarly journals, 2019-2021, Evidence based healthcare	238	10	3
Child sexual abuse (in document title) AND adolescents (in document title)	ProQuest	Full text, Scholarly journals, 2012-2021, english	13	7	1
Seksuaalinen häirintä, nuoret	Google Scholar	2020-2021	889	18	1
Child and adolescent sexual abuse AND experiences	EBSCO (CINAHL)	Full text, 2012-2021, english, 13-18 years	88	3	0
Sexual abuse AND experiences AND kids or children or youth	EBSCO (CINAHL)	Full text, 2012-2021, english, 13-18 years	19	4	0
Sexual harassment	EBSCO (CINAHL)	Full text, 2016-2021, english, 13-18 years	53	26	4

Taulukko 1: Aineistohaun tulokset.

Kirjallisuuskatsauksen yksi tärkeitä vaiheita on tutkimusten laadun arviointi. Tutkimusten arvioinnin avulla on tarkoitus määrittää ja kuvata tutkimuksen tulosten luotettavuutta ja kuinka paljon tutkimuksen tuloksille voi antaa painoarvoa tässä kirjallisuuskatsauksessa (Stolt, Axelin & Suhonen 2015, 69). Tutkimusten arviointiin käytetään tässä opinnäytetyössä John Hopkinsin näyttöön perustuvan hoitotyön mallin näytön arvioinnin työkalua. Mallin mukaan tutkimuksen näytön aste arvioidaan asteikolla I-V, I-asteen ollessa kaikista vahvin näytön aste ja V-aste on heikoin. Tutkimuksen laatua arvioidaan A-C-asteikolla, A:n ollessa korkea laatuinen ja C:n matala laadultaan. (Meyer 2021.) Tutkimusten laadun arvioinnin tulokset ovat nähtävillä liitteessä 1.

I-II asteen tutkimukset ovat pääsääntöisesti kokeellisia tai kvasikokeellisia tutkimuksia tai kirjallisuuskatsauksia, joissa on käytetty aineistona näitä. III asteen tutkimukset ovat ei-kokeellisia tutkimuksia, usein toteutettu esimerkiksi haastattelemalla tai kyselylomakkeella, ne voivat olla laadullisia tutkimuksia tai kirjallisuuskatsauksia, jossa on käytetty aineistona kokeellisia, kvasikokeellisia tai ei-kokeellisia tutkimuksia. IV-V asteen tutkimukset voivat olla kirjallisuuskatsauksia tai artikkeleita, jotka perustuvat enemmän kokemukseen kuin tieteeseen. Laadun arvioinnissa korkealaatuisen eli A-laadun kriteereinä ovat, että tutkimuksen tulokset ovat johdonmukaisia ja yleistettäviä, on riittävä otoskoko tutkimusasetelmaan nähden, riittävästi kontrolloitu ja johdonmukaiset suositukset perustuen kattavaan kirjallisuuskatsaukseen, jossa on viitattu perusteellisesti tieteelliseen näyttöön. Hyvän laadun eli B-laadun kriteereinä taas ovat kohtuullisen johdonmukaiset tulokset, on riittävä otoskoko tutkimusasetelmaan nähden, jonkin verran kontrolloitu ja kohtuullisen johdonmukaiset suositukset perustuen melko kattavaan kirjallisuuskatsaukseen, joka sisältää viittauksia tieteelliseen näyttöön. C-laatusissa tutkimuksissa on vähän tieteellistä näyttöä epäjohdonmukaisin tuloksin, riittämätön otoskoko tutkimusasetelmaan nähden ja johtopäätöksiä ei ole voitu tehdä. (Meyer 2021.) Tähän opinnäytetyöhön valikoidut tutkimukset on arvioitu kaikki olevan asteeltaan III ja laadultaan ne ovat joko A tai B.

4.4 Aineiston analyysi

Aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä pyritään järjestämään aineistoa tiiviiseen ja selkeään muotoon niin, ettei sen sisältämä informaatio katoa. Aineisto käydään läpi Milesin ja Hubermanin aineistolähtöisen aineiston analyysin kolmivaiheisen prosessin mukaisesti. (Tuomi & Sarajarvi 2018, 117-126.) Ensimmäiseksi pelkistetään aineistoa niin, että siitä karsiutuu kaikki sellainen pois, joka ei vastaa tutkimuskysymykseen. Samaa asiaa kuvaavat ilmaisut voidaan tekstistä värittää samalla värillä ja näin voidaan erottaa erilaiset ilmiöt toisistaan ja pelkistää ilmauksia. Aineiston pelkistämisen jälkeen tehdään aineiston klusterointi eli ryhmittely, jossa

alkuperäisilmaukset ryhmitellään alaluokiksi. Alaluokkia yhdistelemällä voidaan luoda yläluokkia ja yläluokkia yhdistämällä pääluokkia. Ryhmittelemällä tapahtuu lopulta aineiston abstrahointi eli käsitteellistäminen, jossa tutkimuksen kannalta olennainen tieto erotetaan ja sen tiedon perusteella muodostetaan teoreettiset käsitteet, joiden avulla saadaan vastaus tutkimuskysymykseen. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 117-126.)

Kirjallisuuskatsauksessa sisällönanalyysi toimii yleisesti apuvälineenä aineiston järjestämisessä, eikä siten ole varsinainen analyysin väline kuten esim. laadullisessa tutkimuksessa. Tällöin sisällönanalyysissä voi riittää pelkkä alaluokkien luokittelu, mutta voidaan myös käyttää yläluokkien luokittelua. Abstrahointi ei ole aina tarpeen, vaan usein jo alaluokkien ja yläluokkien määrittelyllä saadaan aineisto järjestettyä ja ryhmiteltyä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 140.)

Kirjallisuuskatsauksen aineiston tutkimukset luettiin tarkasti useamman kerran läpi, jonka jälkeen tutkimuksia lähdettiin analysoimaan kahden tekijän toimesta, alkuun itsenäisesti ja sen jälkeen aineistot käytiin vielä yhdessä läpi. Tutkimuksista poimittiin vain tutkimuskysymyksen kannalta oleelliset ilmaisut ja asiat. Tutkimusartikkelit ladattiin tietokoneelle, jonka jälkeen aineiston pelkistämistä ryhdyttiin tekemään korostuskynän eri värien avulla, joilla väritettiin samaa asiaa kuvaavat ilmaisut. Nämä tehtyään tekijät vertasivat artikkeleiden pelkistettyjä ilmauksia keskenään, olivatko saadut tulokset vastaavanlaisia. Mikäli tuloksissa ilmeni eroavaisuuksia, tekijät kävivät vielä yhdessä aineiston läpi ja keskustelemalla päätyivät lopulta samaan lopputulokseen. Eri ilmiöt erotettiin toisistaan ja ilmauksia pelkistettiin, jonka jälkeen saatiin ryhmiteltyä aineistoa ala- ja yläluokiksi. Alaluokkia tuli yhteensä 13, näistä kuusi yhdistettiin seksuaalisen häirinnän yläluokaksi ja seitsemän seksuaalisen väkivallan yläluokaksi. Näistä on esimerkit nähtävillä taulukoissa 2 ja 3, joissa on myös esimerkit alkuperäisilmaisujen pelkistämisestä. Kokonaisuudessaan aineiston analyysin kuvaus on kuvattu liitteissä 2 ja 3, näissä on kuvattu pelkistetyt ilmaukset, pelkistetyistä ilmauksista muodostuneet alaluokat ja alaluokista saatu yläluokka.

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokka	Yläluokka
"Ahdistava pyytely, esim alastonkuvien pyytely tms."	Pyydetty tekemään jotain seksuaalista	Seksuaalinen ehdotelu	Seksuaalinen häirintä
"Jos menee esim vaikka kosketelemaan rintoja ilman lupaa" "Seksuaalista, tunkeilevaa, loukkavaa, ahdistavaa lähentelyä tai ehdottelua, mikä saa ahdistuneen tai pahan olon"	Seksuaalinen kosketelu Seksuaalinen lähentely	Fyysinen häirintä	

Taulukko 2: Esimerkki aineiston analyysistä

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokka	Yläluokka
Demanding you or forcing you to (look at his/her genitals) Watch him/her masturbate	Pakotettu katsomaan tekijän genitaaleja Pakotettu katsomaan kun tekijä masturboi	Pakotettu katsomaan jotain seksuaalista	Seksuaalinen väkivalta
Submit to having his/her fingers or on object introduced in your body Suostuttelua suuseksiin tai yhdyntään	Esineen tai henkilön työntyminen vaginaan, suuhun tai peräaukkoon Pakottaminen tai suostuttelu yhdyntään tai suuseksiin	Raiskaus	

Taulukko 3: Esimerkki aineiston analyysistä

5 Tulokset

Analyysin tuloksena syntyi yhteensä 13 alaluokkaa. Alaluokkia yhdistettiin lopulta kahdeksi yläluokaksi, joita olivat seksuaalinen häirintä ja seksuaalinen väkivalta. Seksuaalisen häirinnän alaluokkia on kuusi. Ensimmäinen alaluokka sisältää epäasialliset seksuaaliset puheet, johon kuuluvat nimittely, kaksimieliset vitsit, seksuaalisten juorujen levittäminen sekä seksuaaliset kommentit. Toinen alaluokka on kehoon, pukeutumiseen tai yksityiselämää koskevat huomautukset ja kysymykset, kuten vartaloon ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvä huomauttelu, yritykset puhua seksistä, kysymykset kehoon tai seksuaalisiin asioihin liittyen. Kolmas alaluokka on seksuaalinen ehdottelu, jolloin nuorta on pyydetty tekemään jotain seksuaalista. Seuraavana alaluokkana on sanaton häirintä, johon sisältyvät tuijottelu, eleet, katseet, nuorille vilauttelu ja kuvaamisen kohteeksi joutuminen. Viidentenä on seksuaalisen materiaalin vastaanottaminen, johon sisältyy seksuaalisten viestien ja kuvien saaminen. Viimeisenä alaluokkana seksuaalisessa häirinnässä on fyysinen häirintä, joka sisältää seksuaalisen lähentelyn ja koskettelun.

Seksuaalisen väkivallan alaluokkia on seitsemän. Ensimmäinen alaluokka on koskettelu, johon kuuluu nuoren sukupuolielimien koskettelu. Toiseen alaluokkaan kuuluu, että nuorta on pakotettu tekemään tekijälle seksuaalisia tekoja, kuten tekijän masturboiminen, koskettelu ja hyväily. Kolmas alaluokka on riisuutumaan pakottaminen ja tekemään seksuaalisia tekoja, joka sisältää nuoren riisuutumisen ja genitaalinsa näyttämisen, riisuutumisen toisen nuoren kanssa ja hyväilemään toisiaan tekijän katsoessa sekä pakottamisen olemaan alasti ja näyttämään genitaalinsa kuvaamista tai videointia varten. Seuraavaan alaluokkaan kuuluu, että nuori on pakotettu katsomaan jotain seksuaalista, kuten toisen genitaaleja tai tekijän masturboimista. Viides alaluokka on hyväilyyn pakottaminen. Toiseksi viimeisenä alaluokkana on seksuaalisen materiaalin katsominen pakotettuna, tämä sisältää pornografisen materiaalin katsomisen. Viimeisenä alaluokkana on raiskaus, johon kuuluu esineen tai henkilön työntyminen vaginaan, suuhun tai peräaukkoon sekä pakottaminen tai suostuttelu yhdyntään tai suuseksiin.

5.1 Nuorten kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä

Tutkimuksissa nuoret olivat kokeneet seksuaalista häirintää epäasiallisina seksuaalisina puheina, joita olivat seksuaalissävytteiset kommentit ja nimittely. Häirintää oli myös koettu kosketteluna sekä ahdistavina ja seksuaalissävytteisinä viesteinä. Yleisimmät häirinnän muodot tyttöjen kokemuksena olivat nimittely sekä vartaloon liittyvä huomauttelu. Vastaavasti poikien häirinnän kokemuksena yleisimpänä oli nimittely. Kuitenkaan samanikäisiltä läheisiltä ystäviltä tulevaa nimittelyä kuten huorittelua tai homottelua, ei koettu loukkaavaksi. (Kaakinen & Näsi 2021; Poutala 2017.)

Nuorilla oli kokemuksia internetissä tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä. Heitä oli yritetty saada puhumaan seksistä, heiltä oli kysytty kysymyksiä liittyen kehoon tai seksuaalisiin asioihin, oli pyydetty tekemään jotain seksuaalista tai mitä tahansa seksuaalisia pyyntöjä, mitä nuoret eivät olleet halunneet vastaanottaa. Nuorten kokemuksia kasvatustun tapahtuvasta seksuaalisesta häirinnästä oli seksuaalinen ehdottelu, jolloin tekijä on pyytänyt nuorta tekemään seksuaalisia tekoja. (Dahlqvist & Gådin 2018.)

Eniten kokemuksia oli sekä tytöillä että pojilla seksuaalisista kommenteista, vitseistä, eleistä ja katseista. Muita kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä oli, että joku koskee tarkoituksella seksuaalissävytteisesti, levittää seksuaalisia juoruja, nimittelee, vilauttelee, pakottaa suutelemaan, koskee, tarttuu tai nipistää seksuaalisesti, näyttää, antaa tai jättää seksuaalisia kuvia tai viestejä, kirjoittaa seksuaalisia viestejä tai grafiitteja sekä vetää vaatteita alas tai pois. (Meinck, Cluver, Boyes & Loening-Voysey 2016.)

5.2 Nuorten kokemuksia seksuaalisesta väkivallasta

Nuoret olivat kokeneet internetissä tapahtuvaa seksuaalista väkivaltaa suostutteluna, painostamisena tai pakottamisena seksiin. Tutkimukseen osallistuneilla nuorilla osalla oli kokemuksia jo aikaisemminkin tapahtuneesta seksuaalisesta väkivallasta joko internetissä tai kasvotusten. Näitä olivat kokemukset itsensäpaljastelijasta, genitaalialueidensa koskettelusta toisen henkilön toimesta, toisen masturboimisesta, toisen henkilön tai esineen työntymisestä vaginaan, suuhun tai peräaukkoon vasten omaa tahtoaan. (Jonssonin, Fredlundin, Prieben, Wadby & Svedinin 2019.) Myös Kaakisen ja Näsin (2021) kyselytutkimuksessa nuorten kokemuksia seksuaalisesta väkivallasta olivat suostuttelu koskettelemaan teon tekijää, suuseksiin tai yhdyntään.

Nuoret olivat joutuneet katsomaan vastoin tahtoaan tekijän genitaaleja, riisuutumaan ja näyttämään genitaalinsa, katsomaan kun tekijä masturboi, riisuutumaan toisen nuoren kanssa ja hyväilemään toisiaan jonkun katsoessa, olemaan hyväiltynä tai hyväilemään seksuaaliväkivallan tekijää. Nuoria oli myös pakotettu katsomaan seksuaalista materiaalia, kuten pornografisia kuvia, piirustuksia, filmejä, nauhoja tai lehtiä. Tekijät olivat myös pakottaneet nuoria olemaan alasti ja näyttämään genitaalinsa kuvaamista tai videointia varten, harrastamaan seksiä ja/tai seksuaaliseen tekoon sormin tai esineellä. (Manyike ym. 2015; Meinck ym. 2016.) Nuoret olivat kokeneet myös seksuaalista hyväksikäyttöä ja olivat joutuneet raiskauksen uhriksi (Meinck ym. 2016; Ogunfowokanin & Fajemilehin 2015).

6 Pohdinta

Opinnäytetyön tekijöitä kiinnosti aluksi rajata aihe poikien kokemaan seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan, sillä usein kuulee enemmän puhuttavan tyttöjen kokemasta seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta. Alustavat haut kuitenkin osoittivat, että pelkästään poikien seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta on niukasti tutkimustietoa saatavilla. Tämän takia opinnäytetyön aiheeksi valikoitui kirjoittaa yleisesti nuorten kokemasta seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta. Ikätason rajaus on tehty ajatellen niin, että tämän ikäiset nuoret osaisivat jo paremmin tunnistaa ja sanoittaa seksuaalista häirintää ja väkivaltaa sekä tutkimustietoa olisi enemmän saatavilla.

Jo alustavien kirjallisuushakujen perusteella todettiin, että seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta lähtökohtaisesti löytyy paljon tietoa sekä suomeksi että englanniksi, mutta huomattiin etteivät usein ne kuitenkaan vastanneet tutkimuskysymykseen, joten aineiston hakuun ja valintaan varattiin riittävästi aikaa. Kirjallisuuskatsauksen aineiston hakuprosessin aikana löytyi pääasiassa englanninkielisiä tutkimusartikkeleita. Opinnäytetyön tekijät kokivat tämän hieman haasteellisena tutkimustuloksia ja aineiston analyysiä läpi käydessään. Koska opinnäytetyön tekijöiden äidinkieli ei ole englanti, lisäsivät englanninkieliset artikkelit riskiä aineiston vääринymmärrykselle, joka voi vaikuttaa työn luotettavuuteen. Kuitenkin tutkimukset käytiin yhdessä läpi, tutkimustuloksista keskusteltiin päätyen samoihin tuloksiin, joten tämä taas lisää työn luotettavuutta. Kuten taulukosta 1 voi nähdä, aineistoa on löytynyt huomattava määrä, mutta vain muutama on vastannut lopulta tutkimuskysymykseen ja näin ollen vain niitä on voinut käyttää tässä kirjallisuuskatsauksessa. Google scholar oli ainoa hakukone tässä opinnäytetyössä, joka tarjosi suomenkielistä aineistoa, mutta haun rajausmahdollisuudet olivat suppeat, jonka vuoksi hakutuloksia oli suuri määrä. Vaikka hakutuloksia tuli paljon, suurin osa karsiutui pois sisäänottokriteereiden vuoksi.

Opinnäytetyötä toteutti kaksi henkilöä. Aluksi aineisto haettiin yksin, valitut aineistot luettiin huolellisesti läpi. Opinnäytetyön tekijät latsivat aineistot tietokoneelle ja aineistot käytiin tarkasti läpi ja korostettiin oleelliset asiat. Aineistot käytiin uudelleen läpi yhdessä vertaillen saatuja tuloksia. Eroavaisuuksien ilmetessä aineistot käytiin yhdessä kertaalleen läpi, keskusteltiin tuloksista lopulta päätyen samaan lopputulokseen. Aineistojen läpi käyminen ensin itsenäisesti ja sen jälkeen yhdessä lisää opinnäytetyön luotettavuutta ja näin tuloksia voidaan pitää luotettavina (Hirsjärvi ym. 2010, 231). Luotettavuuteen voi kuitenkin vaikuttaa se, että opinnäytetyön tekijät tekivät ensimmäistä kertaa kirjallisuuskatsauksen.

6.1 Tulosten tarkastelu

Aineistossa tutkimuksia oli viidestä eri maasta, Ruotsista, Suomesta, Espanjasta, Yhdysvalloista ja Afrikasta. Tulokset osoittavat seksuaalisen häirinnän ja väkivallan olevan koko yhteiskuntaa koskeva ongelma, ja sitä tapahtuu kaikkialla, maasta riippumatta. Tulokset osoittivat, että nuoret kokevat seksuaalista häirintää useimmiten oppilaitoksissa ja kotona (Ogunfowokan & Fajemilehin 2015). Tytöt kokevat seksuaalista häirintää ja väkivaltaa enemmän kuin pojat. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvilla seksuaalisen häirinnän ja väkivallan kokemukset ovat yleisempiä (Hequembourg ym. 2020; Coulter ym. 2017). Poutalan (2017) tutkimustulokset vastasivat vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tuloksia, noin joka toinen vastanneista tytöistä oli kokenut seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua, nimittelyä ja vartaloon liittyvää huomauttelua. Poutalan (2017) tuloksissa pojista lähes puolet olivat kokeneet häiritsevää seksuaalista nimittelyä. Vuoden 2021 kouluterveyskyselyn tuloksissa pojista joka kymmenes oli kokenut seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua (THL 2021a). Suomessa ja Espanjassa tehdyissä tutkimuksissa tulokset ovat samankaltaisia, puolet vastanneista nuorista olivat kokeneet seksuaalista kommentointia, vitsejä, nimittelyä, eleitä ja katseita (Poutala 2017; Kaakkinen & Näsi 2021; Vega-Gean ym. 2016).

Seksuaalista väkivaltaa, kuten ei-toivottua koskettamista, sukupuolielinten koskemista tai pakotettua seksiä oli Meinckin ym. (2016) tutkimuksen mukaan nuorista kokenut noin joka kymmenes elämänsä aikana, vastaavasti Suomessa toteutetun vuoden 2021 kouluterveyskyselyn mukaan joka kymmenes nuorista oli kokenut viimeisen vuoden aikana seksuaaliväkivaltaa. Nigeriassa tehdyssä tutkimuksessa tutkittiin ainoastaan tyttöjen kokemuksia seksuaalisesta väkivallasta, melkein joka neljäs oli kokenut seksuaalista hyväksikäyttöä ja jopa joka viides raiskauksen elämänsä aikana. Tulosten mukaan Nigeriassa tytöt kokivat seksuaalista väkivaltaa huomattavasti enemmän kuin nuoret Suomessa vuoden 2021 kouluterveyskyselyn mukaan. (Ogunfowokan & Fajemilehin 2015; THL 2021a.) Huomioitavaa kuitenkin on, että Nigeriassa toteutetussa tutkimuksessa osallistujia oli vain 224 oppilasta ja tutkimus on toteutettu nigerialaisessa kaupungissa verraten, että kouluterveyskyselyyn osallistuvat koulut ympäri Suomea.

Internetissä tapahtuva seksuaalinen häirintä oli tutkimusten mukaan yleistä. Vuoden 2021 kouluterveyskyselyyn vastanneista pojista ja tytöistä joka neljäs oli kokenut internetissä seksuaalista häirintää. Ruotsissa tehdyn tutkimuksen tulokset ovat vastaavanlaisia, tytöistä joka kolmas ja pojista joka viides oli kokenut seksuaalista häirintää internetissä. Tutkimuksissa esiin tulleita kokemuksia internetissä seksuaalisesta häirinnästä olivat mm. ei-toivotut yritykset puhua seksistä ja kysymykset mistä seksuaalisista jutuista tykkää tai nuorta on pyydetty tekemään jotain seksuaalista. (Dahlqvist & Gådin 2018; THL 2021a.)

Kirjallisuuskatsauksen tulosten perusteella voidaan todeta, että seksuaalisella häirinnällä ja väkivallalla on monia eri muotoja. Se on laaja-alainen ilmiö, häirintää ja väkivaltaa tapahtuu eri ympäristöissä, kuten koulussa, harrastuksissa, internetissä ja kotona. Tuloksia voidaan hyödyntää seksuaalisen häirinnän ja väkivallan eri muotojen esille tuomisessa. Näin voidaan antaa nuorille tietoa ja taitoa tunnistaa eri häirinnän muotoja, kun nuoret oppivat ja ymmärtävät mitä seksuaalinen häirintä ja väkivalta ovat. Opinnäytetyön tekijät toivovat, että kirjallisuuskatsauksen tulokset auttavat nuoria ja aikuisia tunnistamaan seksuaalista häirintää ja väkivaltaa arki- ja työelämässä sekä miettimään ennaltaehkäisyn ja puuttumisen keinoja seksuaalista häirintää sekä väkivaltaa vastaan.

Jatkotutkimuksen aiheena olisi mielenkiintoista saada tietää, kuinka moni seksuaalista häirintää tai väkivaltaa kokenut nuori on hakenut tai saanut apua. Olisi myös kehittävää terveydenhoitajille oman työnsä tueksi ja kehittämiseksi tietää, millaista tukea nuoret olisivat itse kovanneet tilanteen jälkeen sekä kuinka kokemukset ovat vaikuttaneet nuoren kehitykseen. Jatkossa voisi myös tutkia aikuisten ja nuorten kanssa työskentelevien ammattilaisten kykyä tunnistaa seksuaalisen häirinnän ja väkivallan tilanteita sekä osaamista puuttua näihin.

6.2 Luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyö toteutettiin kirjallisuuskatsauksena eli siinä käytettiin jo olemassa olevia tutkimuksia tarkastellen niitä. Tutkimuskysymys oli selkeä ja tarkoin rajattu, tutkimusmenetelmän valinta on perusteltu ajatellen opinnäytetyön tarkoitusta parhaiten vastaavaksi.

Opinnäytetyötä toteutti kaksi henkilöä. Aineistoa haettiin pääsääntöisesti yksin, mutta aineisto käytiin läpi yhdessä, joka lisäsi opinnäytetyön luotettavuutta. Opinnäytetyön tekemiseen varattiin riittävästi aikaa, joka myöskin parantaa työn luotettavuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 165-166.) Tutkimuksia ja tutkimustuloksia tarkasteltiin kriittisesti ja arvioiden, parantaen opinnäytetyön vakuuttavuutta ja uskottavuutta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 162). Kun tuloksia tarkastellaan kahden henkilön toimesta, voi varmistua, että tuloksia voidaan pitää reliaabeleina (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2010, 231). Aineiston hakuprosessi on kuvattu taulukossa 1, josta käy ilmi käytetyt hakusanat, mistä tietokannasta aineisto on haettu ja mitkä ovat olleet hakukriteerit.

Aineiston käsittely kuvataan ja havainnollistetaan lukijalle yksityiskohtaisesti (Stolt ym. 2015, 94). Tämä mahdollistaa sen, että muut pystyvät tekemään samat haut ja näin ollen tutkimus on toistettavissa. Tulosten siirrettävyyteen vaikuttaa aineiston kriittinen valinta sekä tutkimuksen kulun perusteellinen kuvaaminen, ja näihin opinnäytetyön tekijät ovat pyrkineet työtä tehdessä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Kirjallisuuskatsauksen tutkimusartikkelit on arvioitu John Hopkins näyttöön perustuvan hoitotyön mallin näytön arvioinnin

työkalun avulla, ja laadun arvioinnin tulokset ovat nähtävissä liitteessä 1. Näin ollen lukija voi itse arvioida tutkimustulosten luotettavuutta ja millaista painoarvoa antaa millekin tutkimustulokselle. Opinnäytetyössä on kuvattu viitteet johdonmukaisesti, joka helpottaa lukijaa löytämään kyseisen lähteen lähdeluettelosta ja kuka tahansa opinnäytetyötä lukeva voi tarkistaa ja nähdä mistä tieto on peräisin ja siten pystyy arvioimaan työn luotettavuutta. Opinnäytetyön sisältöön ja kirjallisuuskatsauksen tuloksiin voi tekijöiden kriittisestä suhtautumisesta huolimatta vaikuttaa myös heidän omat arvonsa, asenteet ja maailmankatsomus, joka voi vaikuttaa työn luotettavuuteen.

Opinnäytetyön tekemisessä noudatettiin hyvän tieteellisen käytännön toimintatapoja, joihin kuuluvat avoimuus, huolellisuus, rehellisyys sekä vastuullisuus (TENK 2012). Mahdolliset tulosten ristiriidat tai puutteet pyritään raportoimaan avoimesti (Leinonen 2018.) Nämä toimintatavat olivat tekijöiden mielessä pitkin opinnäytetyön eri työvaiheita ja niiden noudattamisesta pidettiin yhdessä tekijöiden kesken kiinni. Opinnäytetyössä otettiin huomioon muiden tutkijoiden ja tekijöiden julkaisemat työt ja niihin viitattiin asianmukaisella tavalla. Opinnäytetyö toteutettiin kirjallisuuskatsauksena, joten erillistä tutkimuslupaa ei ollut tarpeen hankkia. Kirjallisuuskatsauksen aineiston valintaa tehdessä oltiin lähdekriittisiä ja aineistoon valittiin vain tieteellisistä julkaisuista tarkkaan harkiten. Kertomalla asiat omin sanoin vältettiin työssä plagiointia. (TENK 2012.)

Opinnäytetyön aiheen valinta on jo eettinen kysymys, sillä työn tekijät joutuvat miettimään tutkimuksen hyötynäkökohtia sekä tutkimuksen merkityksellisyyttä. Aihetta valitessaan joutuvat tekijät pohtimaan, kenen ehdoilla työ toteutetaan sekä ketä valmis työ palvelee. Tutkimusaineiston kerääminen aiheuttaa jo valintoja. Tutkimusta tehdessä tulee vastaan monia eettisiä kysymyksiä. Tutkimuksessa käytetty toteuttamistapa vaikuttaa tapauskohtaisesti, mitkä eettiset ongelmakohdat siinä on otettava huomioon. Tutkijan tulee olla valppaana eettisten näkökulmien suhteen tutkimusprosessin alusta tutkimusprosessin loppuun asti. (Leinonen 2018.)

Kirjallisuuskatsauksen tulokset pyrittiin esittämään rehellisesti ja objektiivisesti niitä yleistämättä, sepittämättä tai kaunistelematta. Opinnäytetyön suunnitelma on tehty huolellisesti ja läpinäkyväksi sekä käytettävät menetelmät kuvataan tarkasti, jotta raportointi olisi mahdollisimman selkeää. (Hirsjärvi ym. 2010, 23-26.) Opinnäytetyön eri vaiheita pyritään havainnollistamaan lukijalle esim. taulukoiden avulla, jotta raportin lukeminen olisi mahdollisimman lukijaystävällistä.

6.3 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön tekeminen on ollut terveydenhoitajan työtä varten opettavaista ja tarpeellista. Seksuaalinen häirintä ja väkivalta on hyvin ajankohtainen ilmiö ja siitä opinnäytetyön tekeminen on kasvattanut ja antanut lisää tietoa sen moninaisuudesta työn tekijöille. Koko opinnäytetyö prosessin ajan työn aihe on ollut erittäin kiinnostava ja jo itsessään antanut motivaatiota saada tietoa lisää seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallan muodoista sekä nuorten kokemuksista. Kirjallisuuskatsauksen tekeminen on ollut hyvin haastavaa, tutkimusmenetelmä ei ollut opinnäytetyön tekijöille aiemmin tuttu ja sen perehtymiseen kului paljon aikaa. Prosessi on vaatinut kärsivällisyyttä ja, koska työn tekijöitä oli kaksi, tarkkaa ajankäytön suunnittelua, aikataulussa pysymistä ja joustavuutta opinnäytetyön tekijöiden kesken. Työtä tehdessä tieteellisen tekstin, englannin kielen, lähdeviitteiden ja muiden tärkeiden asioiden huomioiminen kehittyi työn edetessä. Kirjallisuuskatsauksen aineistoa haettaessa kriittinen ajattelutapa ja tutkimuksen kannalta oleellisen tiedon löytäminen aineistosta harjaantui.

Teoreettisia ja käsitteellisiä lähtökohtia kirjoittaessa opinnäytetyön tekijöiden tietämys seksuaalioikeuksista, seksuaalikasvatuksesta ja terveydenhoitajan roolista seksuaalista häirintää ja väkivaltaa kohdatessa lisääntyi. Nämä ovat erittäin hyödyllisiä terveydenhoitajan työssä ja auttavat tunnistamaan ja ennaltaehkäisemään seksuaalista häirintää ja väkivaltaa esimerkiksi kouluympäristössä. Kun terveydenhoitajalla on vahva tietämys seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta, hän pystyy tarjoamaan faktatietoa ja tukea koulun henkilökunnalle sekä oppilaille heidän kohdatessaan seksuaalista häirintää ja väkivaltaa. Ammatillinen kasvu ja asiantuntemus kasvoi teoretiedon etsimisen myötä.

Lähteet

- Aaltonen, J. 2012. Turvataitoja nuorille- opas sukupuolisen häirinnän ja seksuaalisen väkivallan ehkäisyyn. Viitattu 8.4.2021. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90817/Opas_21%20_verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Amnesty. 2021. Seksuaalioikeudet. Viitattu 6.4.2021. <https://www.amnesty.fi/tyomme/teemat/seksuaalioikeudet/>
- Coulter, R., Bersamin, M., Russel S. & Mair, C. 2017. The Effects of Gender- and Sexuality-Based Harassment on Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Substance Use Disparities. Viitattu 2.11.2021. <https://www.sciencedirect-com.nelli.laurea.fi/science/article/pii/S1054139X17305001?via%3Dihub>
- Dahlqvist, H & Gådin, K. 2018. Online sexual victimization in youth: predictors and cross-sectional associations with depressive symptoms. Viitattu 26.10.2021. <https://academic.oup.com/eurpub/article/28/6/1018/5032498#124920582>
- Granskog, P., Haanpää, S., Järvinen, J., Lahtinen, M., Laitinen, K. & Turunen-Zwinger, S. 2020. Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa. Viitattu 5.4.2021. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/opas_seksuaalisen_hairinnan_ennaltaehkaisemiseksi_ja_siihen_puuttumiseksi_kouluissa_ja_oppilaitoksissa.pdf
- Heikinheimo, A. & Tasola, S. 2007. Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö ja uudet viestintäteknologiat. Moniammatillinen yhteistyö. Viitattu 11.4.2021. https://frantic.s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapset/2016/02/01155657/Kirja-2007_web.pdf
- Hequembourg, A., Livingston, J. & Wang, W. 2020. Prospective associations among relationship abuse, sexual harassment and bullying in a community sample of sexual minority and exclusively heterosexual youth. Viitattu 2.11.2021. <https://www.sciencedirect-com.nelli.laurea.fi/science/article/pii/S0140197120300956?via%3Dihub>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. 15.-16.painos. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Kaakinen, M. & Näsi, M. 2021. Nuorten rikoskäyttäytyminen ja uhrikokemukset 2020. Viitattu 2.11.2021. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/326622/Katsausia_47_Kaakinen_N%c3%a4si_2021.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- KAMK. 2021. Opinnäytetyöpakki. Tukimateriaali. Kokemus ja käsitys. Viitattu 21.4.2021. <https://www.kamk.fi/fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Kokemus-ja-kasitys>
- Kreivi, J. 2019. Grooming on uhka lasten tulevaisuudelle. Viitattu 11.4.2021. <https://www.riku.fi/rikosuhripaivystys/riku-lehti/riku-lehti-3-2019/grooming-on-uhka-lasten-turvallisuudelle/>
- Kylmälahti, M., Laitinen, H., Vaaranen-Valkonen, N. & Valoaho, S. 2018. Lasten ja nuorten kokema seksuaalinen häirintä ja siihen liittyvä kiusaaminen digitaalisessa mediassa. Viitattu 5.4.2021. https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapset/main/2018/08/31131602/Sexting_raportti_web-002.pdf
- Jonsson, L., Fredlund, C., Priebe, G., Wadsby, M. & Svedin, C. 2019. Online sexual abuse of adolescents by a perpetrator met online: a cross-sectional study. Viitattu 26.10.2021. <https://search-proquest-com.nelli.laurea.fi/central/docview/2293522959/C4418581970248D0PQ/9?accountid=12003>

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 1986/609. 7 § (30.12.2014/1329). Viitattu 5.4.2021. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860609#P7>

Leinonen, R. 2018. Tutkimuksen eettisyys. Viitattu 22.11.2021. <https://spoken.fi/tutkimuksen-eettisyys/>

MLL. 2019. 15-18-vuotiaan seksuaalinen kehitys. Viitattu 5.5.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/15-18-v/15-18-vuotiaan-seksuaalinen-kehitys/>

MLL. 2020. 12-15-vuotiaan seksuaalinen kehitys. Viitattu 12.4.2021. <https://www.mll.fi/vanhemmille/lapsen-kasvu-ja-kehitys/12-15-v/12-15-vuotiaan-seksuaalinen-kehitys/>

Manyike P., Chinawa J., Aniwada E., Udechukwu, N., Odetunde, O. & Chinawa, A. 2015. Child sexual abuse among adolescents in southeast Nigeria: A concealed public health behavioral issue. Viitattu 2.11.2021. <https://search-proquest-com.nelli.laurea.fi/central/docview/1709992201/fulltextPDF/C4418581970248D0PQ/14?accountid=12003>

Meinck, F., Cluver, L., Boyes, M. & Loening-Voysey, H. 2016. Physical, emotional and sexual adolescent abuse victimisation in South Africa: prevalence, incidence, perpetrators and locations. Viitattu 26.10.2021. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/26962202/>

Meyer, A. 2021. John Hopkins EBP Model: Evidence Appraisal. Viitattu 28.10.2021. [John Hopkins EBP Model: Evidence Appraisal](https://www.jhu.edu/centers/center-for-evidence-based-practice/ebp-model/)

Ogunfowokan, A. & Fajemilehin, B. 2015. Experiences of sexual abuse by adolescent girls in Ife/Ijesa zone, Nigeria. Viitattu 26.10.2021. <https://www.proquest.com/central/docview/1824376784/DA17AEBD72CA4D31PQ/1?accountid=12003>

Pelastaa lapset. 2011. Grooming internetissä ja lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Viitattu 11.4.2021. https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/pelastakaalapset/main/2016/02/01123848/Grooming-raportti_final1.pdf

Poutala, N. 2017. Nuorten seksuaalisen häirinnän tunnistaminen ja ennaltaehkäisy. Viitattu 26.10.2021. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/124538/poutala_niina.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 1.10.2021. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_2_3.html

Rikoslaki 1889/39. 5 a § (27.6.2014/509). Viitattu 8.4.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L20>

Rikoslaki 1889/39. 6 § (20.5.2011/540). Viitattu 11.4.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001#L20>

Rikosuhripäivystys. 2021. Ohjeet raiskauksen uhrille. Viitattu 8.4.2021. <https://www.riku.fi/oppaat-ja-ohjeet/ohjeet-raiskauksen-uhrille/>

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2021. Seksuaalisen häirinnän kitkeminen on meidän kaikkien yhteinen asia. Viitattu 26.10.2021. <https://valtioneuvosto.fi/-/1271139/seksuaalisen-hairinnan-kitkeminen-on-meidan-kaikkien-yhteinen-asia>

Stolt, M., Axelin, A. & Suhonen, R. (toim.) 2015. Kirjallisuuskatsaus hoitotieteessä. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitoksen julkaisuja, tutkimuksia ja raportteja. Sarja A73. Turku: Juvenes Print.

TENK. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 21.4.2021. https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Terveyskylä. 2018a. Seksuaaliväkivallan seuraukset. Viitattu 25.9.2021. <https://www.terveyskyla.fi/naistalo/seksuaaliterveys/seksuaaliv%C3%A4kivalta/seksuaaliv%C3%A4kivallan-seuraukset>

Terveyskylä. 2018b. Tyypillisimmät oireet seksuaaliväkivallan jälkeen. Viitattu 25.9.2021. <https://www.terveyskyla.fi/naistalo/seksuaaliterveys/seksuaaliv%C3%A4kivalta/tyypillisimm%C3%A4t-oireet-seksuaaliv%C3%A4kivallan-j%C3%A4lkeen>

THL. 2019a. Kouluterveyskysely 2019. Viitattu 21.4.2021. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138562/Tilastoraportti_33_Kouluterveyskysely.pdf?sequence=2&isAllowed=y

THL. 2019b. Seksuaalikasvatus. Viitattu 6.4.2021. https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/seksuaalikasvatus

THL. 2020. Seksuaaliväkivalta. Viitattu 8.4.2021. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/hyvinvointi-ja-terveys/vakivallan-ehkaisy/seksuaalivakivalta>

THL. 2021a. Kouluterveyskyselyn aikasarjat 2006-2021. Viitattu 26.10.2021. https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk1/fact_ktk_ktk1?row=200101L&row=199385L&column=area1-600836.&column=time-601069&column=stage_of_stady-161293.161123.161219.&column=gender-143993.&fo=1#

THL. 2021b. Kouluterveyskyselyn tulokset 2017-2021. Perusopetus 4. ja 5.luokan oppilaat. Viitattu 26.10.2021. https://sampo.thl.fi/pivot/prod/fi/ktk/ktk4/fact_ktk_ktk4?row=200101L&row=measure-187203L&column=area1-600836.&column=time-601069&column=gender-143993&fo=1#

Trejtmar, E. 2019. Mitä kaikkea lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö sisältää. Viitattu 11.4.2021. <https://www.riku.fi/rikosuhripaivystys/riku-lehti/riku-lehti-3-2019/mita-kaikeea-lapsen-seksuaalinen-hyvakikaytto-sisaltaa/>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Uudistettu laitos. Helsinki; Tammi.

Vega-Gea, E., Ortega-Ruiz, R. & Sánchez, V. 2016. Peer sexual harassment in adolescence: Dimensions of the sexual harassment survey in boys and girls/Acoso sexual en adolescentes: dimensiones de la Escala de acoso sexual en chicos y chicas. Viitattu 2.11.2021. <https://www.proquest.com/central/docview/1749922593/DA17AEBD72CA4D31PQ/80?accountid=12003>

Väestöliitto. 2021a. Oikeus näkyä. Viitattu 15.4.2021. <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalioikeudet/oikeus-nakya/>

Väestöliitto. 2021b. Oikeus omaan seksuaalisuuteen. Viitattu 12.4.2021. <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalioikeudet/oikeus-omaan-seksuaalisuuteen/>

Väestöliitto. 2021c. Oikeus seksuaaliterveyspalveluihin. Viitattu 15.4.2021. <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalioikeudet/oikeus-seksuaaliterveyspalveluihin/>

Väestöliitto. 2021d. Oikeus suojella itseään ja tulla suojelluksi. Viitattu 15.4.2021. <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalioikeudet/oikeus-suojella-itseaan-ja-tulla-suojelluksi/>

Väestöliitto. 2021e. Oikeus tietoon seksuaalisuudesta. Viitattu 15.4.2021. <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalioikeudet/oikeus-tietoon-seksuaalisuudesta/>

Väestöliitto. 2021f. Oikeus vaikuttaa. Viitattu 15.4.2021. <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalioikeudet/oikeus-vaikuttaa/>

Väestöliitto. 2021g. Oikeus yksityisyyteen. Viitattu 15.4.2021. <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalioikeudet/oikeus-yksityisyyteen/>

Väestöliitto. 2021h. Seksuaalioikeudet. Viitattu 6.4.2021. <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalioikeudet/>

Kuviot

Kuvio 1: Seksuaalioikeudet (mukaillen Väestöliitto 2021h).....	10
Kuvio 2: Seksuaalinen häirintä ja väkivalta (mukaillen Laitinen ym. 2020, 6; Kylmälahti, Laitinen, Vaaranen-Valkonen, Valoaho 2018, 5).	14
Kuvio 3: Kirjallisuuskatsauksen vaiheet (mukaillen Stolt, Axelin & Suhonen 2015, 7, 23-32).	20
Kuvio 4: Sisäänotto- ja poissulkukriteerit	21

Taulukot

Taulukko 1: Aineistohaun tulokset.	22
Taulukko 2: Esimerkki aineiston analyysistä	25

Liitteet

Liite 1: Aineiston kuvaus.....	40
Liite 2: Analyysin kuvaus seksuaalisesta häirinnästä.	46
Liite 3: Analyysin kuvaus seksuaalisesta väkivallasta.	47

Liite 1: Aineiston kuvaus.

Tekijä(t), julkaisu vuosi	Tutkimuksen nimi	Aineisto ja menetelmät, laadun arviointi (John Hopkins)	Tutkimuksen tarkoitus	Keskeiset tulokset
Poutala, Niina. 2017	Nuorten seksuaalisen häirinnän tunnistaminen ja ennaltaehkäisy	Toimintatutkimus, johon osallistui 58 oppilasta, joista 23 (40%) naisia ja 35 (60%) miehiä. Aste III, Laatu A	Tarkoituksena luoda Eurajoen yhteiskouluun toimintamalli seksuaalisen häirinnän tunnistamista ja ennaltaehkäisyä varten.	Tytöt kokevat poikia enemmän seksuaalista häirintää. Ryhmähaastattelussa tytöt pohtivat asiaa uhrin näkökulmasta, kun taas pojat ahdistelijan roolista. Nimittelyä ja kaksimielisiä juttuja koettiin eniten, mutta niitä vastaajat eivät mieltäneet seksuaaliseksi häirinnäksi. Seksuaaliseksi häirinnäksi miellettiin seksuaalisen lähentelyn ja koskettelun kokemukset.
Jonsson, Linda S; Fredlund, Cecilia; Priebe, Gisela; Wadsby, Marie; Carl Göran, Svedin.	Online sexual abuse of adolescents by a perpetrator met online: a cross-	Poikittaistutkimus, johon osallistui 5715 opiskelijaa (?), joiden keski-ikä oli 17,97.	Tarkoituksena oli selvittää, kuinka moni ruotsalainen nuori on kokenut seksuaaliväkivaltaa netissä	Kyselyyn vastanneista 5715 oppilaasta 330 oli harrastanut seksiä viimeisen vuoden sisällä ja niistä 32 (9,7%)

2019	sectional study	Aste III, Laatu A	tavanneen henkilön toimesta. Tutkimus selvittää myös tämän yhteyttä sosio-demografiseen taustaan, henkisen, fyysisen tai seksuaalisen väkivallan kokemuksiin, mielenterveyteen, suhdetta vanhempiin ja riskikäyttäytymiseen.	koki olevansa suostuteltu, painostettu tai pakotettu seksiin. Tytöt kokivat poikia enemmän seksuaalista väkivaltaa verkossa.
Manyike, Pius C; Chinawa, J; Aniwada, Elias ; Udechukwu, N P; Odetunde, Odotola; Chinawa, Awoere T. 2015	Child sexual abuse among adolescents in southeast Nigeria: A concealed public health behavioral issue	Poikittaistutkimus, joka toteutettiin kolmessa lukiossa. Tutkimukseen osallistui 506 opiskelijaa. Aste III, Laatu A	Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää yläkoululaisten ja lukiolaisten seksuaaliväkivallan kokemuksia Kaakkois-Nigeriassa.	Tutkimukseen vastaajista 199 (40%) oli joutunut seksuaaliväkivallan kohteeksi. Yleisin väkivallan muoto oli, että vastajille näytettiin pornografisia kuvia, piirustuksia, elokuvia, videoita tai aikakauslehtiä. Tekijöinä oli useimmiten perheenjäsenet ja sukulaiset.
Kaakinen Markus; Näsi Matti. 2021	Nuorten rikoskäyttäytyminen	Kyselytutkimus, johon osallistui 5674	Tutkimuksen tarkoituksena on kerätä tietoa	Yleisimpiä uhrikokemuksia viimeisen vuoden

	ja uhrikokemukset 2020	yhdeksännens luokan oppilasta ympäri Suomea, yhteensä 74 koulusta. Aste III, Laatu A	15-16-vuotiaiden suomalaisen rikoskäytäytymisestä.	aikana tapahtuneita oli väkivallalla uhkailu, sähköinen kiusaaminen sekä varkaudet. Väkivallan kokeminen oli pojilla tyttöjä yleisempää. Kuitenkin kiusaaminen, seksuaalinen väkivalta ja kuritusväkivalta oli tyttöjen kohdalla yleisempää.
Zetterström Dahlqvist Heléne; Gillander Gådin, Katja. 2018	Online sexual victimization in youth: predictors and cross-sectional associations with depressive symptoms	Poikittaistutkimus, johon osallistui 1193 oppilasta, joista 566 oli poikia ja 627 tyttöjä. Tutkimus on toteutettu Ruotsissa 14-16-vuotiaille nuorille. Aste III, Laatu A	Tarkoituksena oli analysoida netissä tapahtuvien ei-toivotujen seksuaalisten pyyntöjen esiintyvyyttä ja mahdollisuutta sekä niiden yhteyttä masennusoireiden esiintyvyyteen.	Tytöistä joka kolmas (35,5%) ja pojista joka viides (19,9%) ilmoitti joutuneensa netissä ei-toivotun seksuaalisen kanssakäymisen uhriksi. Tytöt kokivat netin ulkopuolella tapahtuvaa kiusaamista ja seksuaalista häirintää poikia enemmän. Masennusoireita oli tytöillä lähes kaksi kertaa poikia enemmän.

<p>L.Hequembourg, Amy; A.Livingston, Jennifer; Wang Weijun 2020</p>	<p>Prospective associations among relationship abuse, sexual harassment and bullying in a community sample of sexual minority and exclusively heterosexual youth</p>	<p>Pitkittäistutkimus, johon vastasi 13-15-vuotiaita nuoria 0, 6 ja 12 kuukauden kohdalla. Kyselyyn vastasi yhteensä 800 nuorta. Aste III, Laatu A</p>	<p>Tarkoituksena oli verrata Kokevatko seksuaalivähemmistöön kuuluvat nuoret enemmän parisuhdeväkivaltaa suhteessa heteroseksuaalisiin nuoriin, jos he ovat kokeneet kiusaamista tai seksuaalista häirintää aikaisemmin.</p>	<p>Seksuaaliseen vähemmistöön kuuluvat ilmoittivat kiusaamista, seksuaalista häirintää ja parisuhdeväkivaltaa enemmän kuin heteroseksuaaliset nuoret. Aikaisemmat kiusaamisen kokemukset eivät lisänneet parisuhdeväkivaltaa.</p>
<p>Coulter Robert W.S; Bersamin Melina; Russel Stephen T.; Mair Christina 2017</p>	<p>The Effects of Gender- and Sexuality-Based Harassment on Lesbian, Gay, Bisexual, and Transgender Substance Use Disparities</p>	<p>Poikittaistutkimuksen analyysi, jossa tarkasteltiin California Healthy kids kyselytutkimuksen tuloksia, johon osallistui 316 766 oppilasta. Kyselyyn oli vastannut 7, 9 ja 11 luokat. Aste III, Laatu A</p>	<p>Tarkoituksena oli selvittää onko sukupuoleen ja seksuaalisuuteen perustuvalla häirinnällä koulussa riippumattomia, lisääviä tai vuorovaikutteisia vaikutuksia nuorten sähköpakointiin, tupakointiin, alkoholin käyttöön ja humalahuokaiseen juomiseen. Tutkimuksessa verrattiin myös miten häirinnän</p>	<p>Sukupuoleen ja seksuaalisuuteen perustuva häirintää koki enemmän transsukupuoliset, lesbot, homot sekä biseksuaalit verrattuna cis-sukupuolisiin ja heteroseksuaaleihin. Myös päihteiden käyttö oli yleisempää sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöillä. Sukupuoleen ja seksuaalisuuteen perustuva häirintä lisäsi riskiä päihteiden</p>

			vaikutukset päihteiden käyttöön eroavat sukupuoli- ja seksuaalivähemmistö- ja cis-sukupuolisiin hereroseksuaalisiin nuorien keskuudessa.	käyttöön jokaisella luokalla.
Ogunfowokan, A; Fajemilehin, B. 2015	Experiences of sexual abuse by adolescent girls in Ife/Ijesa zone, Nigeria	Poikittaistutkimus, johon osallistui 224 oppilasta. Suurin osa osallistuneista oli 14-17-vuotiaita, keski-ikä 15.8. Aste III, Laatu B	Tutkimuksessa arvioitiin kokemuksia seksuaalisesta häirinnästä ja väkivallasta Ife/Ijesan alueella Nigerian osavaltiossa.	Tutkimus osoitti, että 55,5% koki seksuaalista häirintää, 23,7% seksuaalista hyväksikäyttöä, 20,8% oli kokenut raiskauksen.
Meinck, Franziska; Cluver, Lucie D; Boyes, Mark E; Loeving-Voysey, Heidi. 2016	Physical, emotional and sexual abuse victimisation in South Africa: prevalence, incidence, perpetrators and locations	Haastattelu- ja kyselytutkimukseen osallistui 3515 satunnaisesti valittua nuorta, jotka olivat 10-17-vuotiaita, kahdelta Etelä-Afrikan alueelta. Nuoret täyttivät kyselylomakkeen 0 ja 12 kuukauden kohdalla.	Tutkimuksen tarkoituksena on tutkia lasten hyväksikäytön yleisyyttä ja esiintyneisyyttä, tekijöitä ja paikkoja Etelä-Afrikassa.	Tutkimuksessa todettiin, että 56,3% osallistujista oli kokenut elämänsä aikana fyysistä väkivaltaa, 35,5% henkistä väkivaltaa ja 9% seksuaalista väkivaltaa. Pääasiassa fyysisen väkivallan tekijät olivat huoltajia ja opettajia,

		Aste III, Laatu B		psykkisen väkivallan tekijät olivat huoltajia ja sukulaisia, seksuaalisen väkivallan tekijät olivat tyttö- tai poikaystäviä tai muita samanikäisiä.
Vega-Gea, Esther; Ortega-Ruiz, Rosario; Sánchez, Virginia 2016	Peer sexual harassment in adolescence: Dimensions of the sexual harassment survey in boys and girls/Acoso sexual en adolescentes: dimensiones de la Escala de acoso sexual en chicos y chicas	Poikittaistutkimus, johon osallistui 3489 oppilasta satunnaisesti valituista kouluista, oppilaat olivat 12-18-vuotiaita, keski-ikä 16,85. Aste III, Laatu B	Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia seksuaalisen häirinnän eri muotoja erikseen tyttöillä ja pojilla sekä analysoida seksuaalisen häirinnän yleisyyttä nuorten oppilaiden keskuudessa.	Yleisin seksuaalisen häirinnän muoto oli seksuaaliset kommentit, vitsit, eleet ja katseet sekä tyttöillä (42,3%) että pojilla (46,6%). Vähiten osallistujilla oli kokemuksia kohdasta kahdeksan, joka oli: "pakotettu tekemään jotain muuta kuin suuteltaa".

Liite 2: Analyysin kuvaus seksuaalisesta häirinnästä.

Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka
Nimittely Kaksimieliset vitsit Seksuaalisten juorujen levittäminen Seksuaaliset kommentit	Epäasiallisia seksuaalisia puheita	Seksuaalinen häirintä
Vartaloon liittyvä huomauttelu Seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvä huomauttelu Yritetty puhua seksistä Kysytty kysymyksiä kehoon tai seksuaalisiin asioihin liittyen	Kehoon, pukeutumiseen tai yksityiselämään koskevia huomautuksia tai kysymyksiä	
Pyydetty tekemään jotain seksuaalista	Seksuaalinen ehdottelu	
Tuijottelu Eleet Katseet Vilauttelu Kuvaamisen kohteeksi joutuminen	Sanaton häirintä	
Seksuaaliset viestit Seksuaaliset kuvat	Seksuaalisen materiaalin vastaanottaminen	

Seksuaalinen lähentely	Fyysinen häirintä	
Seksuaalinen koskettelu		

Liite 3: Analyysin kuvaus seksuaalisesta väkivallasta.

Pelkistys	Alaluokka	Yläluokka
Sukupuolielimien koskettelu	Koskettelu	Seksuaalinen väkivalta
Tekijän masturboiminen Tekijän kosketteleminen Pakotettu hyväilemään tekijää	Pakotettu tekemään tekijälle seksuaalisia tekoja	
Pakotettu riisuutumaan tai näyttämään genitaalinsa Riisuutumaan toisen nuoren kanssa ja hyväilemään toisinaan tekijän katsoessa Pakotettu olemaan alasti ja näyttämään genitaalinsa kuvaamista tai videointia varten	Pakotettu riisuutumaan ja tekemään seksuaalisia tekoja	
Pakotettu katsomaan tekijän genitaaleja Pakotettu katsomaan, kun tekijä masturboi	Pakotettu katsomaan jotain seksuaalista	
Pakotettu olemaan hyväilytynä	Hyväilyyn pakottaminen	
Pakotettu katsomaan pornografiaa	Pakotettu katsomaan seksuaalista materiaalia	

Esineen tai henkilön työntyminen vaginaan, suuhun tai peräaukkoon Pakottaminen tai suostuttelu yhdyntään tai suuseksiin	Raiskaus	
--	----------	--